

KSB-8/2010.
(KSB-8/2010-2014.)

J e g y z ő k ö n y v ^{*}

az Országgyűlés **Kulturális és sajtóbizottságának**
2010. július 22-én, csütörtökön, 12 óra 30 perckor
a Képviselői Irodaház V. emelet 569. számú tanácstermében
megtartott üléséről

^{*} *A jegyzőkönyv eredeti hitelesített példánya az Országgyűlés Levéltárában megtalálható.*

Tartalomjegyzék

Az ülés résztvevői	4
<i>A bizottság részéről</i>	4
Megjelent	4
Helyettesítési megbízást adott	4
<i>Meghívottak részéről</i>	5
Hozzászóló(k)	5
Elnöki megnyitó	6
A napirend elfogadása	6
Tájékoztató az Operaház és az Erkel Színház jövőjéről	6
<i>Gulyás Dénes bevezetője</i>	7
<i>Hozzászólások a szakmai szervezetek részéről</i>	8
Vass Lajos (Magyar Állami Operaház)	8
Szavazás ügyrendi javaslatról	13
Kemény Péter (FŐBER Zrt.)	13
Vass Lajos (Magyar Állami Operaház)	14
Kovács János karmester	15
Keveházi Gábor (Magyar Nemzeti Balett)	17
Selmeczi György karmester, zeneszerző	19
Dénes István karmester	21
Dr. Fodor Antal (Magyar Koreográfusok Társasága)	22
Rácz István magánénekes	23
Dénes István karmester	25
Dr. Gyimesi László (Magyar Zenei Tanács, Művészeti Szakszervezetek Szövetsége)	25
Wendler Attila magánénekes	27
<i>Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton reflexiója</i>	29
<i>Kérdések a bizottság tagjai részéről</i>	31
Dr. Hiller István	31
<i>Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton válaszai</i>	31
<i>Hozzászólások a bizottság tagjai részéről</i>	32
Dr. Hiller István	32
Albizottság névváltoztatása	36
Szavazás dr. Hiller István javaslatáról	36
Egyebek	37

Napirendi javaslat

1. Tájékozódás az Operaház és az Erkel Színház jövőjéről
2. Albizottság névváltoztatása
3. Egyebek

Az ülés résztvevői

A bizottság részéről

Megjelent

Elnököl: L. Simon László (Fidesz), a bizottság elnöke

Pálffy István (KDNP), a bizottság alelnöke
Karácsony Gergely (LMP), a bizottság alelnöke
Gulyás Dénes (Fidesz)
Dr. Gyimesi Endre (Fidesz)
Kiss Attila (Fidesz)
Menczer Erzsébet (Fidesz)
Németh Zoltán (Fidesz)
Dr. Puskás Imre (Fidesz)
Szabó Csaba (Fidesz)
Dr. Hiller István (MSZP)
Mandur László (MSZP)
Novák Előd (Jobbik)
Pörzse Sándor (Jobbik)

Helyettesítési megbízást adott

Dr. Gyimesi Endre (Fidesz) megérkezéséig Gulyás Dénesnek (Fidesz)
Gyutai Csaba (Fidesz) Kiss Attilának (Fidesz)
Lukács László (Fidesz) Menczer Erzsébetnek (Fidesz)
Karvalics Ottó (KDNP) Pálffy Istvánnak (KDNP)
Dr. Vitányi Iván (MSZP) Mandur Lászlónak (MSZP)

Meghívottak részéről

Hozzászóló(k)

Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton helyettes államtitkár (Nemzeti Erőforrás
Minisztérium)
Kemény Péter vezérigazgató (FŐBER Nemzetközi Ingatlanfejlesztő és
Mérnöki Zrt.)
Vass Lajos főigazgató (Magyar Állami Operaház)
Selmeczi György karmester, zeneszerző, rendező
Dénes István karmester
Keveházi Gábor igazgató, koreográfus (Magyar Nemzeti Balett)
Rácz István magánénekes
Wendler Attila magánénekes
Dr. Fodor Antal, a Magyar Táncművészek Szövetségének elnökségi tagja, a
Magyar Koreográfusok Társaságának elnöke
Dr. Gyimesi László, a Magyar Zenei Tanács elnöke, a Művészeti
Szakszervezetek Szövetsége elnöke
Kovács János karmester

(Az ülés kezdetének időpontja: 12 óra 35 perc)

Elnöki megnyitó

L. SIMON LÁSZLÓ (Fidesz), a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó napot kívánok! Mindenkit nagy tisztelettel és szeretettel köszöntök a Kulturális és sajtóbizottság 2010. július 22-i ülésén! Akik nem ismernek, azoknak bemutatkozom: L. Simon László vagyok, a bizottság elnöke. Örülök, hogy ilyen sokan eljöttek a mai bizottsági ülésre.

Megállapítom, hogy az ülés határozatképes. Az előzetesen kiküldött napirendi pontokat mindenki ismeri. Megkérdem, hogy van-e valakinek hozzáfűznivalója. *(Nincs jelentkező.)*

A napirend elfogadása

Akkor kérem, hogy szavazzunk! Aki elfogadja, az kézfeltartással jelezze! *(Szavazás.)* Köszönöm. Hányan szavaznak helyettesítéssel? *(Jelzésre:)* Ketten szavaznak helyettesítéssel. Köszönöm szépen.

Egyhangúlag elfogadtuk.

Tájékozódás az Operaház és az Erkel Színház jövőjéről

Az 1. napirendi pontunk: tájékozódás az Operaház és az Erkel Színház jövőjéről.

Tisztelt Kollégák! Szócs Géza államtitkár úr kérte, hogy tekintsük át az Operaház és az Erkel Színház helyzetét és a terület jövőjét, olyan módon - ahogy ezt megtettük a könyvkiadással, és megtettük a sajtóügyekben is -, hogy hívjuk meg a szakma képviselőit, nekik lehetőséget adva arra, hogy mondják el a gondolataikat, véleményüket. Ilyen típusú bizottsági ülés az előző ciklusban is volt, amely foglalkozott az Operaházzal. Ha jól érttem államtitkár úr szándékát, azért is kért bennünket erre, hogy egyrészt a bizottságnak legyen átfogó képe a jelenlegi helyzetről, másrészt az albizottság, amelyet Gulyás Dénes kollégánk vezet, foglalkozik az Erkel Színház bezárásának körülményeivel és az Erkel Színház jövőjével; ez indokolta ennek a napirendi pontnak a felvételét a mai bizottsági ülésünkre.

Tisztelettel kérem a bizottság tagjait, hogy adjunk lehetőséget arra, hogy az itt jelenlévő igazgató úr, a szakmai szervezetek képviselői megszólalhassanak, és megosszák velünk a gondolataikat. Kérem, hogy aki támogatja... *(Novák Előd: Szeretnék hozzászólni!)* Parancsoljon, Előd!

NOVÁK ELŐD (Jobbik): Köszönöm szépen. Csak ha már egy javaslat hangzott el, akkor annak némi vitája is talán lehet. Természetesen támogatom én minden civil megszólalást, csak azért örülnék neki, ha ellenzékiként is értesülnénk arról, hogy milyen ülésre lehet nagyjából számítani; nem nagyon szoktunk kapni előterjesztéseket az ülésre. Most értem, hogy nem is jöhettünk még be a meghirdetett időpontban, mert itt valami fideszes zártkörű megbeszélés hangzott el, ahogy hallottam, de meglepett, hogy még az LMP-s - persze ellenzéki - alelnök úr sem értesült arról, hogy ma ilyen széles lesz a meghívottak köre. Nyilván így kell készülnünk időrendben is, egyéb teendőinket, felkészüléseinket illetően a bizottsági ülésre, illetve akár plenáris ülésre, ami a későbbiekben lesz. Én ezt nem tartom jónak.

Én azt kérem, hogy a jövőben értesüljünk arról előzetesen, esetleg véleményünket is kikérve, de minimum olyan szinten, hogy tudjuk, hogy mire kell számítani, mert minket egy kicsit meglepett a meghívottak széles köre, mi ezt nem tudtuk, és nem szerepelt a meghívóban sem. Egy kicsit meglepett, hogy még a bizottság egyik alelnöke sem értesült erről, és csak itt lep meg minket. Jó lenne, ha készülni tudnánk ezekre különböző formában. Köszönöm. *(Pálffy István: A bizottsági ülések nyíltak.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen a képviselő úr javaslatát, amit tudomásul vettem.

Kérem, hogy szavazzunk! Aki egyetért azzal, hogy a jelenlévő vendégek az ülés 1. napirendi pontjánál hozzászólhassanak, azok kézfeltartással jelezzék! *(Szavazás.)*

Úgy látom, hogy egyhangú. Köszönöm szépen.

Ha lehet azt a megoldást választanunk, azt hiszem, hogy arra kérlek, Dénes, hogy pár szóval azért - mint korábban is a bizottság tagja és mint operaénekes -, vezesd fel a napirendi pontot, ezt megköszönnénk.

Gulyás Dénes bevezetője

GULYÁS DÉNES (Fidesz): Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Kedves Vendégek! Talán nagyon röviden, hiszen azt hiszem, mindannyiunk előtt ismeretes, ami az Operaházzal, magával a műfajjal, az Operaházban dolgozó művészekkel és nem művészdolgozókkal, az Erkel Színházzal az elmúlt időszakban történt. Ennek a meghallgatásnak pontosan az a célja - ahogy az elnök úr is említette - hogy a bizottság tájékozódjon arról, hogy a szakma valójában mit gondol a színház jövőjéről. Véleményem szerint alapvető kérdésekről kellene beszélni a színházzal kapcsolatban: arról, hogy a jelenlegi működési struktúra megfelelő-e, valóban a műfajt szolgálja-e, valóban a közönséget szolgálja-e, valóban a jövő generációk épülését szolgálja-e, és ha nem, akkor miért nem, illetve, ha ez a struktúra erre nem alkalmas, akkor ezt mivel lehetne helyettesíteni.

Én nem rejtettem soha véka alá azt a véleményemet, hogy mivel a Magyar Állami Operaház Magyarországon jelenleg az egyetlen olyan színház, amely valamilyen formában ugyan megcsonkított és leharcolt, de mégis valamiféle társulattal rendelkezik - és mint egy nemzeti kulturális alapintézmény, társulat nélkül véleményem szerint elképzelhetetlen a működése -, én azt gondolom tehát, hogy ha ebben az országban lenne még hús másik színház, vagy Pesten lenne még egy operaház, egy nemzeti kulturális alapintézménynek akkor is ettől különböző, tehát nem stagione, nem en suite, vagy nem blokkokban játszó színház módján kellene működni, és nem olyan művészekkel, akik a bizonytalan jövőjük miatt félnek, és nem nagyon képesek arra, hogy a tudásuk legjavát adják. Az a meggyőződésem, hogy egy ilyen alapintézménynek fel kell halmoznia a tudást, építenie kell az előtte működött generációk szakmai, művészi tudására, építenie kell a hagyományokra, és ha ez a láncolat megszakad egy operaház életében, akkor ott bizony generációk esnek ki a szakma gyakorlásából, és ezt nagyon nehéz lesz visszaépíteni.

Tudom, hogy vannak eltérő vélemények ezzel kapcsolatban, tudom, hogy sokféle verzió felmerült, hogy hogyan lehetne jól működtetni a színházat, és olyan módon beosztani azt a nagyon sok pénzt, amit a színház kap, hogy valóban olyan színvonalú művészi munka folyjon, ami méltó egy nemzeti kulturális alapintézményhez. Azt is tudjuk, hogy a Magyar Állami Operaház látogatottsága erősen visszaesett. Ez nemcsak anyagi szempontból tragédia, hanem abból a szempontból is tragédia - ha még ráadásul vizsgáljuk az Erkel Színház bezárásának ügyét, akkor ez csak tetézi a bajokat -, ha a jövő generációnak, a jövő művésznemzedékének nem lesz felvevőpiaca, nem lesz színház, ahol játszhatnak, vagy ha játszhatnak vagy énekelhetnek is, azt csak nagyon elszórva tehetik meg, a magyarországi művészképzéssel nem lesz harmóniában a színház.

A Zeneakadémiáról ontjuk ki a nagyon tehetséges énekes és mindenféle zenészpálántákat, és ha ezeknek a fiatal embereknek nem lesz munkahelyük, akkor bizony - mivel most már nincsen komoly társulattal rendelkező vidéki operaház - állami pénzen kiképzett fiatal művészeknek kell elhagyni az országot. Ez szerintem megengedhetetlen. Véleményem szerint vissza kell állítani egy olyan, közalkalmazotti viszonyban működő társulatot, amely valóban társulat, és építkezik az elődök hagyományára, abból táplálkozik, és adja tovább az utánunk jövő generációnak. Az Operaházzal kapcsolatban rengeteg olyan téma

van, amit meg lehetne beszélni, de azt gondolom, hogy ezek olyan szakmai problémák, amik nem feltétlenül biztos, hogy a bizottság érdeklődési körébe beletartozik, amelyek kifejezetten az operajátszás, az operaművészet szakmai művészi kérdései.

Véleményem szerint a legfontosabb kérdés az, hogy mi lesz az Erkel Színházzal, hogyan tud tovább működni az Erkel Színház, mi lesz az Erkel Színház felújításával, az Operaház közelgő felújításával, és hogy milyen struktúra és milyen rendszer szerint működjön a színház. Én azt gondolom, hogy az Operaház jelenlévő művészei, akik itt ülnek, akiket évtizedek óta ismerek, tulajdonképpen avatott tudói ezeknek a dolgoknak. Én azt javaslom, hogy adjunk szót nekik, és hallgassuk meg, hogy ők mit gondolnak erről a dologról, meggyőződésem ugyanis, hogy egy ilyen rangú nemzeti intézmény vezetése, finanszírozása, az egész kultúra e területének jövője és a színház jövője valamiféle konszenzuson kell, hogy alapuljon, a szakma - a szigorúan és szorosán vett operaházi szakma - meghallgatásával. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, képviselő úr. Közben megérkezett dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton helyettes államtitkár úr, aki Szöcs Géza államtitkár urat helyettesíti. Köszönöm szépen, hogy eljött, helyettes államtitkár úr. Tisztelettel köszöntöm!

Megkérem főigazgató urat, hogy esetlegesen pár szóban vázolja az Operaház jelenlegi helyzetét, ez nagyon megtisztelő lenne. Megadhatom a szót? *(Jelzésre:)* Igen. Arra kérem - nyilván főigazgató úr már ismeri az itteni szokásokat, de akik még nem voltak a bizottsági ülésen, azokat -, hogy ahova most főigazgató úr leül, oda kell menni, és ott kell elmondani a gondolataikat. Köszönöm szépen.

Hozzászólások a szakmai szervezetek részéről

Vass Lajos (Magyar Állami Operaház)

VASS LAJOS főigazgató (Magyar Állami Operaház): Jó napot kívánok! Köszönöm, illetve köszönjük szépen a meghívást, és köszönjük, hogy a kulturális bizottság itt a működése elején ezt a témát napirendre tűzi. Természetesen nekünk, akik ott dolgozunk, az az egyik legfontosabb gondolatunk éjjel-nappal, hogy ez a téma milyen tartalommal megy tovább.

Amit a képviselő úr elmondott az előbb, azokkal döntőrészt egyetérték. Azt nem szeretném indokolni, hogy miért van szükség operára, operaházra és Erkel Színházra, illetve a vidéki társulatok opera tagozatainak megerősítésére, habár ez is megérne egy újabb napirendi pontot. Arról szeretnék inkább beszélni, hogy a jelenlegi helyzetben a két épület, illetve az ott dolgozók szerintem mit szeretnének a jövőben, milyen körülmények között szeretnének dolgozni, illetve – ez az egyik legfontosabb –, hogy ez a forma, amiben most működik az Operaház, az marad-e, vagy miben fog változni.

Az Operaházzal kezdeném, és utána ennek kapcsán beszélnék - igyekszem nagyon röviden - az Erkel Színházról. Tavaly volt 125 éves ez az épület. A múltját nem elemzem, ismerjük valamennyien: részben az épület és a 125 év alatt ott lezajlott tartalom az fantasztikus, és az ország egyik büszkesége, viszont 1980 és 1984 között újították fel. Habár előtte, az előző években az Erkel Színház felújítási tervét készítették, de egy tüzeset kapcsán azt hagyták, és az Operaházat újították fel négy év alatt. A felújításról: azon kívül, hogy többnyire biztos, tisztos munkát végeztek, pár évvel ezelőtt a tetőn az egyik gerendában gránátarabot találtak. Valószínű, hogy ez nem azóta került ebbe a gerendába, hanem már a felújítás idején is ott volt.

A technikai része ennek a felújításnak: mivel COCOM-lista volt, talán többen emlékeznek még erre, az akkori NDK-ban fellelhető technikai adottságokkal lett felújítva, ami azóta - már régóta - teljesen elavult, elhasználódott, nincs utánpótlása, nincs műhelye, és

mióta az úgynevezett SZIKI színháztechnikai cég megszűnt, akihez lehetett fordulni ilyen felújítási ügyben, azóta még nagyobbak a bajaink. Nem szeretném ezt jobban ragozni, hogy nagyon komoly anyagaink vannak erről, hogy az Operaház újabb felújításra szorul, elsősorban a színpad és az azt kiszolgáló rész. Természetesen azonban az Operaház adottságai, azon kívül, hogy fantasztikus épületek, ma már ebben a formájában nem alkalmasak arra, hogy a mai körülményeknek megfelelően olyan technikai és építészeti megoldásokkal ki tudják szolgálni korszerűen az előadásokat, mint amire a világban számtalan példa van, éppen ezért ezt a felújítást nagyon rövid időn belül el kell végezni.

Ahhoz, hogy ez elindulhasson... Persze itt is többféle elképzelés lehet, a felújítás mértéke a legfontosabb: erre is van A- és B-variációnk is, amikor csak a színpadot és a környezetét újítjuk fel, vagy pedig a teljes épületet ezzel együtt. Szerintem a teljes épületet kell felújítani, ezt a meglévő szakértői véleményeinkre alapozom. Ahhoz viszont, hogy az egyetlen Operaház fel legyen újítva, játszóhelyre van szükség, ha nem akarjuk ugyanúgy elhúzni ezt a felújítást, mint annak idején, '80-tól '84-ig, ehhez viszont nagyon fontosnak tartom, hogy legyen egy hely, ez pedig, úgy gondolom, hogy az Erkel Színház, ahová az Opera a repertoárját egy vagy két évadra át tudja vinni. A mai állapotában szinte egyetlen darabot sem lehet átvinni, még azokat sem, amiket az Erkel Színházból a bezárás kapcsán behoztunk az Operaházba, mert azt is átalakítottuk. Tehát részben azért, mert egy épületben, ugyanúgy, mint a vidéki színházakban, mindent kell játszani, és ez hihetetlen mennyiségű repertoárelőadást jelent, éppen ezért a kevesebb repertoár lehetne az az egy-egy előadást többször bemutató lehetősége ennek az Operaháznak, amit segíthetne, ha ez az Erkel Színház minél előbb vagy felújításra kerülne, vagy pedig, amit én most is javaslok, ajánlok, hogy egy teljesen új épület készüljön el.

Tavaly született egy kormánydöntés, kormányhatározat, hogy egy úgynevezett multifunkcionális épület készüljön el. Akkor semmilyen lehetőség nem volt arra, hogy állami pénz befektetésével, felhasználásával lehessen ennek az épületnek vagy a felújításához, később a döntés alapján az új épület építéséhez hozzáfogni, éppen azért vállalkozói formát kerestünk, illetve keresett a kormány, de a határozat óta érdemi lépés ebben a dologban nem történt a kormányhatározat óta. Elkészítettük ennek az építkezésnek az üzleti tervét, és várjuk, hogy mi fog történni a jövőben. Azt gondolom, hogy a jelenlegi állapothoz képest, mivel tudom, hogy képviselő úrnak is az a szándéka, hogy ha lehetséges, minél előbb nyisson újra az Erkel Színház, én azt gondolom, hogy ez csakis jelentős anyagi eszközök bevetésével vagy felhasználásával lehetséges, ha lehetséges. 2005-ben azonban, amikor Szinetár Miklós volt a főigazgató, pályázatot hirdettek az Erkel Színház felújítására vagy újjáépítésére. Akkor három cég jelentkezett: egy belga, a KÉSZ Kft., illetve a Trigránit Rt. Ugyanennek az épületnek a felújítását, azt hiszem, az egyik 13, a másik pedig talán 18 milliárd forintra ajánlotta akkor, 2005-ben, az akkori áron, sokkal kisebb méretű, léptékű, és nem az Operaház színpadával paralel vagy kompatibilis felújításra gondoltak akkor.

Annak idején a kormánykabinet előtt, azt hiszem, négy- vagy ötféle variáció volt, hogy mit kellene csinálni. A legkisebb variáció, azt hiszem, ha jól emlékszem a számra, 5 milliárd forint volt - mi ezt így hívtuk, hogy tisztasági festés tulajdonképpen -, de a szakértői vélemények, amelyek némelyike nem ugyanazt tükrözi, mint amit mi hirdettünk, döntően azt alapozták meg, ami miatt a bezárásra is sort kerítettünk, hogy abban az épületben nem lehet biztonságosan próbálni, játszani és kétezer nézőt minden este fogadni. Ezért is kértem, hogy hívjuk meg a FŐBER vezérigazgatóját, aki a szakértői véleményt adta, köszönöm is, hogy eljött, és remélem, hogy lesz lehetősége neki is elmondani, hogy ők hogyan látják ezt. Egyelőre ennyit kívántam elmondani. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, főigazgató úr. Képviselő úr jelezte, hogy rögtön ezzel kapcsolatban szeretne kérdést megfogalmazni.

GULYÁS DÉNES (Fidesz): Köszönöm szépen, elnök úr. Akkor mégiscsak fel kell tennem azt a kérdést - bár ez itt most nem az albizottság, ami ezt a kérdést vizsgálja -, hogy szerintem a beszélgetésnek inkább a színház működési struktúrájáról, művészi koncepciójáról, vezetési módszereiről, elveiről kellene folynia, de azért ehhez hozzá szeretném fűzni, hogy ha a színház életveszélyes, akkor miért kellett benne próbálnunk; próbáltunk benne.

2007-ben a színházat bezárták; Hiller miniszter úr azt mondta, hogy azért zárták be, mert a közönség terhelését nem bírja a színház. A kezemben volt egy olyan jegyzőkönyv, ami ennek pontosan az ellenkezőjét állítja, mégpedig szinte szó szerint azt a mondatot írja le ez a jegyzőkönyv, hogy a közönséget be lehet engedni a színházba. Egy másik mérnöki iroda is megerősítette, hogy a közönséget be lehet engedni a színházba, azon kívül egy érintésvédelmi jegyzőkönyv is született, ami a színházat használhatónak tartja érintésvédelmi szempontból is, de még egyszer mondom, ez valójában egy másik téma, amiről most beszélünk.

Én szívesen beszélek erről, hogy miért, hogyan lett bezárva az Erkel Színház, és hogyan született egy olyan koncepció, hogy egy közvagyon, egy állami tulajdont, ami az Erkel Színház, túrjanak el, privát tőkéből 80 milliárdért épüljön ott valami, amit majd közpénzből kell visszabérelni; abból a közpénzből, amely köznek a tulajdonát az Erkel Színház eltűrásával elvették. Szerintem ez nem egy megfelelő módszer évi 3,7 milliárd forintért. Tudom, hogy ez egy ilyen komplexum lett volna, amiben sok minden lett volna egy színháztermen kívül is, mégis azt gondolom, hogy ne ragadjunk le az Erkel Színháznál.

Arról kellene beszélünk, hogy mi lesz az Operaház jövője; mi lesz azokkal a fiatalokkal, akik most elhagyják az országot, mert nincs munkájuk, mert nincs társulat az Operaházban, mert kevés az előadás az Operaházban; mi lesz azokkal a művészekkel, akik most az Operaházban vannak, és félnek, mert nincs munkájuk; mi lesz azokkal a művészekkel, akik az elmúlt évek művészeti vezetésének koncepciói miatt félelemben élnek, és közben azt várjuk el tőlük, hogy művészileg jól produkáljanak; mi lesz azokkal a hibás döntésekkel, amikor egy bizonyos előadásszámot játszik a színház, négy vagy öt előadást, iszonyatosan nehéz szerepekkel, utána két évig semmi nem történik, majd ugyanattól a művésztől elvárják két évvel később, hogy négy, öt, hat próbával mégiscsak jól produkáljon. Ez olyan mértékű szakmaiatlanság, amit nem engedhet meg magának egy nemzeti kulturális alapintézmény.

Ahhoz, hogy ez az intézmény rendben legyen, ezeket a kérdéseket kell szerintem először tisztázni, és nem azt, hogy az Erkel Színházzal mi történt, vagy mi kell, hogy történjen majd. Véleményem szerint ott meg kell nézni - ez viszont, gondolom, a mindenkori gazdasági helyzettől is függ -, hogy milyen megoldást választ az ember, de én csak olyan megoldást tudok elképzelni a Magyar Állami Operaház ügyében, amelynek szempontjaiban prioritást élveznek azok az emberek, akik a színházat, azaz a művészetet csinálják, gyakorolják, és akik miatt az egész intézmény, az épület a kiszolgáló személyzettel, mindennel együtt van. Az nem lehet, hogy ne ezek az emberek legyenek az elsőrangú szempont, ne ők legyenek tenyéren hordva, és ne ők legyenek helyzetbe hozva. Nem lehet leépíteni véleményem szerint egy olyan társulatot, amely 126 éve beágyazódott a magyar kultúrába, mint repertoárszínház, ehhez szokott a magyar kultúra, a magyar társadalom; ha ezt mi szétbombázzuk, akkor bizony egy alapintézményt rombolunk le. Véleményem szerint erről kellene igazán beszélni, és erről kellene meggyőznünk egymást, hogy az a szisztéma, amivel a színháznak működnie kell, az milyen lesz. Az Erkel Színházról is szívesen beszélek, de akkor nem érünk át a 15 órás plenáris ülésre. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, képviselő úr. A napirendi pont úgy hangzik, hogy tájékoztató az Operaház és az Erkel Színház jövőjéről, tehát én azt javaslom, hogy miután főigazgató úr azért egy fontos szempontot felvetett, és itt van a szakértői jelentést adó cég

vezetője is, hogy röviden ezzel a kérdéssel is foglalkozzunk, használjuk ki a lehetőséget - ez a ti albizottsági munkátokat is segíti -, ne hosszsan, javaslom, hogy röviden, és utána térjünk át az általad felemlített és valóban fontos kérdésekre: az Operaház művészeti helyzetére és jövőjére. Arra kérem majd, főigazgató úr, hogy erről is szóljon, de mielőtt megadnám önöknek a szót, Mandur képviselőtársam kért szót.

Parancsoljon, képviselő úr!

MANDUR LÁSZLÓ (MSZP): Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Egy kicsit tanácstalan vagyok a napirenddel kapcsolatban, megmondom őszintén, mert próbáltam itt megfejteni az eddigi elhangzott mondatokból, hogy egyáltalán pontosan tudjuk-e, hogy mit akarunk ezzel a napirenddel.

ELNÖK: Tájékozódni. (*Gulyás Dénes: Én tudom.*)

MANDUR LÁSZLÓ (MSZP): Bocsánat, én ezt értem, csak elég tágra sikeredett ez a dolog, amikor a jövőről beszélünk, mert nem tudom pontosan, hiszen amiről főigazgató úr beszélt, az nyilván az Operaház és Erkel Színház jövőjét alapvetően meghatározó kérdéskör, hogy egyáltalán van-e helyszín, ahol játszani lehet, meg mit lehet ott csinálni meg egyáltalán; Gulyás képviselőtársam egészen más témakörrel kezdte a történetet. Meg is mondom őszintén, egy picit meglepett, mert én általában azt szoktam meg életem során, hogy ha idehívunk valakit, akkor feltesszük neki a kérdéseket, hogy mire lenne kíváncsi a bizottság - készüljön fel, ezek a kérdéskörök, amire várunk válaszokat -, és általában el szokták mondani, hogy akkor, tisztelt bizottság, önök valamilyen ügyben tájékozódnak, látom, hogy ez érdekli önöket, tehát elmondanám, és akkor belekapcsolódunk a magunk módján.

Egy picit úgy érzem, hogy nem tudom, hogy egyáltalán kapott-e kérdéseket az elnök úrtól a főigazgató úr, hogy miből készüljön, vagy mi miből készülünk. Jó, mi itt ülünk, megpróbáljuk megfejteni, hogy most mit akarunk ezzel, de nem tudom, hogy például főigazgató úr tudja-e, hogy mire vagyunk kíváncsiak, mert nagyon úgy tűnik, hogy most nem tudjuk igazából már a megrendelést sem feladni, hogy mire vagyunk kíváncsiak. Félek attól, hogy 15 óráig nem nagyon fogunk végezni, mert itt ebbe a címbe aztán tényleg minden belefér, nagyon kezelhetetlen az ügy, és nagyon méltatlan lesz, ráadásul itt vannak a szakmai szervezetek képviselői, akik valószínűleg próbálják hasonló módon megfejteni, hogy mi a cél itt a mostani dologgal, és hova fogunk ezzel kilyukadni. Már elnézést, hogy ilyen alapkérdéseket teszek fel, csak én magam sem tudom, mint bizottsági tag, hogy ezek után mit fogok csinálni ezzel a napirenddel.

ELNÖK: Semmi baj. Én szívesen teszek javaslatot képviselőtársaimnak: üljenek a bizottsági ülésen szépen, és hallgassák meg a szakma képviselőinek véleményét - ha a tanácsot kért - a legnagyobb alázattal és tisztelettel. Nem küldtünk kérdéseket főigazgató úrnak és másoknak sem, szívesen láttuk őket, invitáltuk őket. Tegnap éppen Karácsony képviselő úr a plenáris ülésen mondta el, hogy abból soha nem lehet baj, ha politikusok, bizottsági tagok egy ciklusváltást követően egy-egy szakterületet vagy egy-egy problémás kérdést áttekintenek, és tájékozódnak, ha tetszik, a minisztérium kérésére is - azért ül itt államtitkár úr, figyel és jegyzetel -, véleményeket, szempontokat, problémákat hallunk, a döntés-előkészítést segítjük, vagy a döntési folyamatot, ami a minisztériumban is megindulhat, valamilyen módon segítjük.

Az a jegyzőkönyv, ami itt meg fog születni, a minisztériumi dolgozók számára is fontos, tanulságos lesz: ez ennek a mai ülésnek a célja. Ha tetszik, akkor a magyar kulturális élet egyik legfontosabb intézményéről, a kulturális élet egy fontos ágazatáról beszélgetünk a szakmai szervezetek, az Operaház művészeinek és vezetőinek bevonásával, meghallgatva az ő

véleményüket. Én arra is kérem képviselőtársaimat, hogy ha lehet, fogjuk vissza magunkat, és egyelőre hagyjuk beszélni a vendégeinket, mert ez ennek a mai ülésnek a célja. Nincsen határozati javaslat-tervezet, nincs előzetesen kiküldött anyag, egyszerűen szeretnénk megismerni az Operaház helyzetét, hogy hogyan látják azt a benne élők. *(Jelzésre:)*

Pörzse képviselő úr még kíván szólni? Parancsoljon!

PÖRZSE SÁNDOR (Jobbik): Aj-aj! Nagyon szívesen elbeszélgetek igazgató úrral bármikor és bárhol, de ahhoz, hogy itt előbbre is menjenek a dolgok, én azt javaslom, elnök úr, hogy még egyszer hívjuk össze ugyanezt a társaságot, úgy, hogy például mi fel is tudjunk készülni. Arról van szó egészen konkrétan, hogy az itt jelenlévők közül van olyan, aki jelezte nekem, hogy szívesen felvilágosít háttérinformációval, csak én nem tudtam, hogy ő például itt lesz, merthogy nem tudtam, hogy egyáltalán vendégek is lesznek.

Én nagyon szívesen felkészülnék, és azt hiszem, igazgató úr is szívesen venné, ha nemcsak ő beszélne énhozzám, hanem adott esetben én is beszélnék őhozzá, és egy kicsit inkább kérdeznék, és akkor még jobban juthatnánk ötről a hatra.

ELNÖK: Képviselő úr! Nevetségessé tehetjük magunkat a meghívott vendégek előtt. Én szándékosan nem válaszoltam Novák képviselő úr felvetésére, de ha már ennyire akarják, akkor válaszolok rá. Önök a parlament Kulturális és sajtóbizottságának a tagjai. A parlament Kulturális és sajtóbizottságának van egy titkársága. Önök ugyanúgy, mint a jelenlévő kormánypárti képviselők, megkapták ezt a meghívót, bejöhetnek a titkárságra, és megkérdezhetik, hogy kiket hívott meg az elnök úr erre a mai ülésre; erre önöknek joguk van, önök a bizottság tagjai. Ne haragudjanak, nekem nem kötelességem önöket felvilágosítani, önök felnőtt emberek, országgyűlési képviselők, a bizottsági munkát tudják végezni. Nagyon kérem, ne menjünk el ebbe az irányba! Hallgassuk meg a szakmai szervezetek képviselőit, hallgassuk meg a szakma képviselőit, hogy ők miket látnak problémának! Egyébként a napirendi pont címe egyértelmű: tájékozódás az Operaház és az Erkel Színház jövőjéről. Aki akarta, készült, aki akarta, utánaolvasott, aki meg nem akarta, nem tette meg. Köszönöm szépen.

(Jelzésre:) Novák képviselő úr, parancsoljon!

NOVÁK ELŐD (Jobbik): Köszönöm szépen. Én úgy érzem, hogy elnök úr generál itt nagyobb vitát, én örömmel meghallgatom jelen helyzetben is, még akkor is, ha nem tudtam tisztességesen felkészülni, de azért az egy cinikus válasz, hogy jöjjünk be megkérdezni, hogy az egysoros e-mailen kívül van-e esetleg még valami háttérinformáció. Én örülök, ha legalább a kormánypárti képviselők felkészültek, itt esetleg tudtak is előtte egy kupaktanácsot tartani, azonban mi is elvárjuk - nem olyan nagy dolog -, hogy e-mailben megkapjuk azt is, hogy ma nemcsak a bizottság tagjai lesznek jelen, hanem még több tucatnyi szakember, akik hozzá kívánnak szólni. Akkor lehet, hogy mi is hívtuk volna esetleg a saját szakembereinket, akik erről esetleg nem értesültek, hiszen a meghívottak körét sem tudtuk, azt sem kérdezte meg esetleg a képviselőktől, a bizottsági tagoktól, hogy kiket javaslunk még esetleg meghívni. Nem kell ezt vitatni, és nem kell cinikus választ adni, hogy be lehet jönni. A bizottság alelnökét is kérdeztem: ő sem értesült arról, és mi is meglepődve tapasztaltuk, hogy ennyien itt vannak. Örömmel vesszük természetesen, sőt a múltkor ülésre mi indítványoztuk, hogy hívják össze a szakmai szervezeteket, azonban szeretnénk erről előre értesülni. Ennyi volt a felvetésünk, ezt el kell fogadni, és szerintem tovább kell lépni.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Jelzem, hogy a törvény értelmében minden bizottsági ülés nyilvános, olyanok is eljöhetnek rá, akiket nem hívtunk meg, ha háromszor ennyien

lettünk volna, akkor háromszor ennyien lettünk volna, tehát én sem tudom, hogy ki az, aki eljön, és ki az, aki nem jön el egy bizottsági ülésre.

Szavazás ügyrendi javaslatról

Ügyrendi javaslatom van. Azt javaslom, hogy a továbbiakban a napirend tárgyalása úgy folyjék, hogy a képviselők csak a vendégek meghallgatása után kapjanak szót.

Kérem, szavazzunk! Aki ezzel egyetért, kérem, kézfeltartással jelezze! *(Szavazás.)* Köszönöm. Ellene? *(Szavazás.)* Három. Tartózkodik? *(Nincs jelentkező.)* Köszönöm.

3 ellenszavazattal, 13 igennel megszavaztuk, úgyhogy mostantól fogva a meghívott vendégeké a szó.

Parancsoljanak, uraim!

Kemény Péter (FŐBER Zrt.)

KEMÉNY PÉTER vezérigazgató (FŐBER Nemzetközi Ingatlanfejlesztő és Mérnöki Zrt.): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Mérnök vagyok, tehát én az Erkel Színház állapotát és lehetőségeit szeretném maximum három percben összefoglalni. Mi 2007 decemberében kerültünk az Erkel Színház vizsgálatához, tehát bezárt színház esetén, és azt kellett vizsgálni, hogy milyen alternatívák vannak a színház felújítására, átépítésére vagy minél előbbi megújítására.

Három alternatívás lehetőséget tettünk le 2008-ban, és ezt szeretném elmondani. Az egyik a jelenlegi állapot konzerválása: ez nagyságrendileg 4-5 milliárd forintos állami pénzt igényelt volna, azonban tudni kell, hogy a jelenlegi színház épülete nagyon sok tekintetben nem felel meg a mai szabványoknak és a mai előírásoknak. Én csak hármat említenék: az egyik az egész színpadtechnika, az oldalszínpadok és egyebek hiánya, ami önálló díszletmegoldást és nem mozgatható díszletproblémákat okoz – ez az egyik. A másik, hogy a mai előírásokhoz képest egynegyede a közösségi terek nagysága, tehát egy viszonylag nagy, jó akusztikájú nézőtérhez a kiszolgáló helyiségek, a menekülő útvonalak igen szűkösek, a mai előírások egynegyedét tartalmazzák, és egyébként az épület állaga, amely akkor nem volt életveszélyesnek minősítve, tehát nagyon sok leromlott része volt, azonban kimondottan életveszélyesnek nem volt minősítve. A másik lehetőség lett volna, hogy ezeket a többletfunkciókat a jelenlegi szerkezetek megtartásával, hozzáépítve, kibővítve az épületet, tehát egy olyan felújítás, amely korszerűsítéssel és a kor követelményeinek megfelelően, de a jelenlegi épület megtartásával működött volna. Ennek a nagyságrendje 2008-as árszinten 15-16 millió forintos nagyságrend lett volna.

Végül készült egy harmadik lehetőség, és ez az a bizonyos multifunkcionális épület, amelynek építési költsége 25-28 milliárdra volt becsülhető 2008-ban, amely az opera funkciójára alkalmas nagyterem mellett egyéb funkciókat is tartalmazott volna. Ez az épület alapvető bontásával, néhány műemléki elem megtartásával járt volna, de a nagyterem operaelőadásra alkalmas formában került volna kialakításra. Köszönöm szépen. Csak ennyit akartam elmondani. *(Dr. Hiller István: Teljesen korrekt.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen. Arra kérem vendégeinket, hogy a jegyzőkönyv miatt mutatkozzanak be, hogy a gyorsíró kolléganő itt mellettem tudja rögzíteni, hogy ki szólott hozzá.

KEMÉNY PÉTER vezérigazgató (FŐBER Nemzetközi Ingatlanfejlesztő és Mérnöki Zrt.): Kemény Péter vagyok, a FŐBER Zrt. vezérigazgatója.

ELNÖK: Köszönöm szépen, Kemény úr. Főigazgató úr ezt kiegészíti-e? Főigazgató úr nevét tudja a gyorsíró. (*Vass Lajos: Nem. Tökéletes.*)

Megkérdezem, hogy ki az, aki a jelenlévő vendégek közül először ehhez az Erkel Színház-problémához hozzá kíván szólni. (*Nincs jelentkező.*)

Akkor menjünk tovább a művészeti kérdésekre. Újra főigazgató úrnak adom meg a szót.

Vass Lajos (Magyar Állami Operaház)

VASS LAJOS főigazgató (Magyar Állami Operaház): Az elmúlt pár évadban háromszáz előadás fölött játszottunk. Körülbelül 10-15 százalékkal kevesebb így az előadások száma, mint az utolsó pár évben, amikor még működött az Erkel Színház, mellesleg a bevételünk 2008 óta több az egy színházban, mint a kettőben volt azelőtt bármikor; 2009-ben már jóval több, ennyi bérletet soha nem adtunk el, mint tavaly és az idén.

A háromszáz előadás kiszolgálása az egy épületben meghatározott művészlétszám mellett lehetséges. Ez azt jelenti, hogy ha hat előadást játszunk egy darabból, akkor ne hat énekes énekelje, ne öt, ne négy, hanem kettő vagy egy. Ezt a logikát, azt gondolom, hogy eléggé szakszerű követni. A közalkalmazotti énekesek száma csökkent, most azt hiszem, 34, de akiket mi foglalkoztatunk különböző szerződéses formában, az jóval 100 felett van, akiket előzetes egyeztetés alapján iksz darabra kérünk fel. Ez a világon, Európában bevett gyakorlat.

Én értem, amit a képviselő úr mond, hogy biztonságot szeretnének a művészek - most beszéljünk az énekesekről elsősorban -; ez a biztonság, úgy tűnik, hogy elsősorban a közalkalmazottisággal függ össze. Én azt gondolom, hogy valószínűleg egyfajta biztonság a közalkalmazottiság, viszont ez nagymértékben hátrány is. Bocsánat, hogy Keveházi Gábort idézem: ha már háromlábú a balett-táncos, bocsánat, akkor már nem biztos, hogy kell neki táncolni, viszont közalkalmazott, és ezt te nagyon jól tudod, hogy mit jelent. A biztonságot valahogy másképpen kellene tudnom megteremteni, mert az egyik probléma pontosan az, hogy az Operaház dolgozóinak jelentős része - ezt bátran vállalom - magas színvonalon, kiemelkedő színvonalon elvégzi a munkáját, így a művészek is, viszont akit már úgy gondolunk, hogy nem alkalmas arra, hogy a maximumot ki tudjuk belőle hozni, egyszerűen nem lehet, nem tudunk tőlük elköszönni, mert a munkaügyi bíróságon még minden pert megnyertek, tehát bizonyos szempontból a minőségi rotációt nagyon nehezíti ez a közalkalmazotti státusz, másrészt persze értem a jogi biztonságot.

Ez nem azt jelenti, hogy amikor esetleg elköszönünk egy-egy művésztől, vagy megpróbálunk elköszönni, akkor ne emberi, humánus, a törvényeket tisztelő módon tegyük ezt meg; azt hiszem, hogy ez az elmúlt pár évben így is történt, legalábbis az én gyakorlatom alatt nem hiszem, hogy más előfordult. Közel 900 közalkalmazott van az Operaházban, 1200 volt valamikor még jó pár évvel ezelőtt. Természetesen nagymértékben befolyásolja az anyagi kondíció is egy-egy évadban a lehetséges darabok részben mennyiségét másrészt minőségét, hogy miket játszhatunk. Természetes, hogy ezért mondtam, hogy mint a vidéki színházban, az operalátogatók közül nagyon sokféle korosztályt, közönségigényt kell kiszolgáltatnunk, miközben újakat szeretnénk becsábítani, nevelni, és ehhez sokszínűnek, nagy repertoárral rendelkezőnek és nagyon jónak kell lenni. Számomra egyetlen mérce van ebben - gondolom, valamennyiünk számára -, a minőség, és az a legfontosabb, hogy olyan formában működjön az Operaház és annyiból, amennyi ezt a minőséget folyamatosan tudja garantálni. Nem tudom megmondani, hogy ez milyen forma, de említetted ezt a sok pénzt. Megmondom őszintén, hogy gondolom, mindenki, ahol dolgozik, sokkal több pénzért szeretné azt elvégezni, mint amit pont jelenleg kap a munka elvégzésére. Az állami támogatás 80-90 százalék közötti része elmegy a munkabérre és járulékra, és a többiből - plusz amit mi még megtermelünk, jegybevétel és egyéb bevételi lehetőségek - próbálunk okosan gazdálkodni.

Nagyon fontos, hogy amikor 2006-ban miniszteri biztosként átvettem az Operaház akkori helyzetét, 1,5 milliárd forint mínusz volt, annyival kevesebb volt a támogatás, és körülbelül ugyanennyi volt az Operaház tartozása. Ezt azért említem, mert volt egy 6,5 milliárdos támogatási rész is, és persze Hiller miniszter úrral annak idején, amikor a pályázatban ki lett írva ez az összeg, erre adtunk be pályázatot Fischer Ádámmal, az 5,3 milliárd forintra. Ez természetesen jóval kevesebb, mint volt valamikor a 6,8, viszont három évre volt garantálva, és ez nagyon fontos volt, hogy a keveset legalább tudtuk, hiszen tervezni csak így lehet ebben a világban. Ha már itt a lehetőség, akkor kérném is, mondanám is, hogy bárhogy alakul az élet az Operaházban, az Operaház vezetésében, de le vagyunk maradva a tervezésben; nem agyilag és papírilag, hanem szerződésileg. Mivel nem tudjuk a jövő évi számainkat, nincs egyfajta biztonságérzetünk, és éppen ezért nagyon nehezen tudunk bármibe belevágni, ami '10-11-es, illetve '11-12-es, és a többiről nem beszélek.

Fontos lenne tehát - és ez talán akkor szerintem a legfontosabb kérések egyike -, hogy a kormány garantálja hosszabb távra, legalább három évre azt az összeget, amit úgy gondol, és szívesen segítünk a számokkal, ha az átalakítási vagy változtatási koncepcióját megismerjük, hogy mi az az összeg, amiből azt a minőséget, azt a sokszínűséget, magas elismertséggel, az ott dolgozó emberek megbecsülésével meg tudjuk valósítani. Kisebb bérkorrekciókra volt lehetőség az elmúlt pár évben, bizonyos jutalmazásokra is, a legjobbaknak tudtunk jutalmat adni, viszont az Operaházban nyolc éve nincs fizetésemelés *(Közbeszólásra:)* - győztél: kilenc. Ez azt is jelzi, hogy van mit tenni ezen a területen is, viszont nekünk a gazda gondosságával kell gondoskodni részben a minőségről, másrészt a költségvetésről, az ott lévő emberek megbecsüléséről és bizonyos szempontból itt a létszám is fontos; nem az elsődleges, de a létszám is nagyon fontos. Amíg az állami támogatás 80-90 százaléka elmegy a bérre és a járulékra, nagyon nehéz csodaterveket készíteni. Koncepció, ötlet, javaslat, elképzelés van többfajta, többet el tudunk mondani, ha lesz még lehetőség a kulturális bizottságban, illetve le tudjuk írni, szívesen veszünk bármilyen beszélgetést, ahol ezek a javaslatok elhangozhatnak, vagy ahol ezeket meg lehet vitatni. Én így gondolkodom erről egyelőre. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen, főigazgató úr. Kérdezem, hogy ki kíván még hozzászólni. *(Jelzésre:)* Többen jelezték. Parancsoljanak!

Kovács János karmester

KOVÁCS JÁNOS karmester: Kovács János vagyok, az Operában karmester. Nem biztos, hogy sikerül tisztességesen megfogalmazni, amit szeretnék, sorrendben talán egy kicsit össze-vissza lesz a dolog. Azért tartom fontosnak az Erkel Színházra való visszatérést, mert az Erkel Színház szerepe nagyon szorosán összefügg azzal, hogy az Operaház hogyan tud működni.

Elhangzott, hogy az Erkel Színházra elsősorban azért van szükség, mert az Operát majd kötelezően fel kell újítani, de én azt mondom, hogy ez az elsődleges szempont, de ugyanakkor művészi szempontból Magyarországnak szüksége van két játszóhelyre, különben nem tudjuk eljátszani azt a repertoárt, amit ennek az országnak, ennek a fővárosnak kötelezően nyújtani kell. Én azt veszem tehát célba, hogy két játszóhelyen kell játszanunk, paralel kell működni az Operának és az Erkel Színháznak egy irányítás alatt és egy társulattal, akkor tudjuk végrehajtani ezt a feladatot. *(Gulyás Dénes: Társulat!)* Azért nagyon fontos eldönteni, hogy ha ez egy távlati cél, akkor milyen megoldást választunk majd, mert a rövid távú, nagyon lelkes felbuzdulás, hogy tulajdonképpen most is játszhatnánk az Erkel Színházban, szerintem nem megalapozott. *(Dr. Gyimesi Endre az ülésterembe érkezik.)*

Ezzel kapcsolatban, a „társulat” kifejezéssel kapcsolatban szeretném megemlíteni, hogy érzésem szerint nagyon hosszú idő óta nem történt meg a sorrend tisztázása, hogy mi van előbb: a fenntartó azt mondja, hogy ennyi pénzünk van, és csináljatok belőle operát, vagy pedig a fenntartó megbíz egy művészembert vagy egy grémiumot, hogy állítson össze egy olyan évadtervet – most parasztosan fogalmazok -, amivel elképzelhető Magyarország részvétele a nemzetközi operaéletben, és ha az egy elfogadott dolog, hogy hogyan kell egy ilyen évadot megcsinálni, akkor kiszámolják, hogy mennyibe kerül, és annyi pénzt biztosítanak az intézménynek. Ez szerintem nagyon régóta nem fordult elő, és csatlakozni tudok a főigazgató úr elmondásához, hogy ez az összeg, amivel hosszú évek, évtizedek óta próbál az Operaház kivergődni a kátyúból, érzésem szerint nem alkalmas arra, hogy azt a színvonalat elérje, amire egyébként a benne dolgozók képesek volnának.

Ezzel kapcsolatban fel szokott merülni, hogy mennyi pénz elfolyik jobbra, balra, és hogy kevésbé kontrollált az operaházi működés anyagi oldala. Csak hangsúlyozni tudom, hogy én is egyetértek azokkal, akik azt mondják, hogy meg kell fogni a pénzt, nem szabad szórnival. A jelenlegi helyzetben, amikor lehet tudni, hogy az egész ország nehézségekkel küszködik, akkor valószínűleg nem 100 millió forintos premierekkel kell előrukkolni, tehát a nagyszerű művészek nyilván olcsóbban is elfogadható színvonalú előadásokat tudnak kreálni, de a lényeg az, hogy azt hiszem, a két dolgot külön kell tárgyalni. Nagyon erősen kontrollálni kellene, hogy merre megy el a pénz, de ugyanakkor hangsúlyozom, hogy ez volna a legfontosabb, hogy tisztázzuk, hogy a magyar operajátszás mennyibe kerül. Ez azért is fontos, mert általában a fenntartók valószínűleg nem szembesülnek azzal a ténnyel, hogy az operajátszás - ahogy ez például Rudolf Bing könyvében is olvasható -, a világ legdrágább és legveszteségesebb műfaja, ezt nem lehet költséghatékonyan művelni. Felesleges kiadásokba tehát nem kell belekeveredni, de az, hogy fenn kell tartani egy kórust, egy zenekart, színpadi személyzetet és a többi, magasan fölémeli a költségeit egy opera működtetésének bármi más kulturális tevékenységnek, ezt egyszerűen tudomásul kell venni.

Még egyszer azt szeretném mondani, hogy egyetértek azzal, hogy csak társulati formában lehet. Ennek a társulati formának a mostani pangása abból fakad, hogy anyagi nehézségekre való hivatkozással próbáltunk megszabadulni közalkalmazott művészekről, mert szerintem ez nem járható út. Tudomásom szerint a főigazgató úr is kereste annak lehetőségét, hogy hogyan lehet a közalkalmazotti státuszhoz hasonló, nem egészen ugyanolyan szerződésekkel állandó együttest létrehozni. Ez egyébként művészi és nem anyagi szempont, tehát szeretném hangsúlyozni, hogy a társulat nem megvitatható dolog, az, hogy egy önálló ensemble-ként kell működni. Hiába hozzák fel rendszeresen a világszerte egyre szaporodó ellenpéldákat, ami jó, azt nem volna szabad megbolygatni, és ebben ragaszkodnunk kellene ehhez a dologhoz.

A közalkalmazottiság az utolsó, amit szeretnék felvetni. A közalkalmazottiság valóban szükséges szerintem az előbb említett biztonságérzet miatt, ami minden művésznek kijár, csak azért, mert maga a műfaj olyan stresszrel jár, amit legalább ilyen szinten meg kellene próbálni oldani, viszont amit főigazgató úr elmondott, az is igaz, hogy amikor megroggyan egy művész, akkor a közalkalmazottiság nem teszi lehetővé, hogy emberi körülmények között, de mégis megváljon tőle az intézmény. Én azt tartom elsőrendű fontosságúnak, hogy a közalkalmazotti törvényt kellene módosítani ilyen módon, de egyébként meg kellene tartani a közalkalmazottiságot, mert ez az alapja annak, hogy társulatot tudjunk működtetni. Ezen az úton nem tudom, hogy elindultak-e valaha. A közalkalmazottiságnak azt a részét kellene módosítani, ha erre van mód, ami túlvédi a közalkalmazottakat. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Keveházi úr, parancsoljon! Egyébként csak egyetlenegy megjegyzés: a közalkalmazotti státuszról való gondolkodás szerintem az elkövetkezendő egy évben biztos, hogy fontos feladata lesz a bizottságnak, mert az előadó-művészeti törvényről is

szóba került, és szóba kerül a múzeumi kérdésnél is. *(Novák Előd jelentkezik.)* Parancsoljon!
(Novák Előd: Ügyrendben szeretnék szólni.) Parancsoljon!

NOVÁK ELŐD (Jobbik): Eleve furcsának tartom, hogy képviselőként nem szólalhatunk fel a saját bizottsági ülésünkön, de ha már így van, akkor megkérem az elnök urat - aki egyébként sem szólhatna hozzá, hiszen az elnök érdemben nem szólhat hozzá, csak akkor, ha átadja a Hárszabály szerint a levezetés jogát -, ha ön már eleve nem szólhatna hozzá, mi pedig elvileg hozzászólhatnánk, hogy azért ne fordítsuk meg a dolgot. Ön most jelen helyzetben a saját javaslatára kétszeresen szól hozzá.

ELNÖK: Mi az ügyrendi javaslata?

NOVÁK ELŐD (Jobbik): Az az ügyrendi javaslatom, hogy ön se szóljon hozzá. Köszönöm.

ELNÖK: Jó, köszönöm szépen. *(Keveházi Gáborhoz:)* Parancsoljon!

Keveházi Gábor (Magyar Nemzeti Balett)

KEVEHÁZI GÁBOR igazgató (Magyar Nemzeti Balett): Keveházi Gábor vagyok, a Magyar Nemzeti Balett igazgatója. Én egy írott anyaggal jöttem, mert azt gondoltam, hogy mégiscsak illik felkészülni kulturális bizottsági ülésre, és nem fejből beszélnék, csak egyet, hogy én sokat dolgoztam együtt Gulyás Dénes kollégával, sőt annak idején mi együtt pályáztunk is egy igazgatási pozícióra, amit természetesen nem mi nyertünk meg, hanem Szinetár Miklós, de azért most elolvasnám ezt a kis dolgozatomat.

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Ezt írásban is megcsináltam, mindenkinek át tudom adni ezután az írásos anyagot is: „Helyzetelemzés a Magyar Állami Operaház és az Erkel Színház jelenlegi helyzetéről” - nem leszek hosszabb, mint hat perc. A Magyar Állami Operaház opera- és balettjátéssága a kulturális katasztrófa küszöbén áll. Ezt mondom azért, mert a Magyar Állami Operaház színpadtechnikai berendezései 25 évesek, elavultak, és percekben belül működésképtelenné válnak; ez azt jelenti, hogy három éven belül a Magyar Állami Operaházat be kell zárni. Miután az Erkel Színház pillanatnyilag be van zárva, így az ország a színház bezárásának pillanatában operaház nélkül marad. Sajnálatos, hogy Magyarországon csak egyetlen nemzeti Operaház működik, ellentétben azzal, hogy Ausztriában például, amely jóval kevesebb lakosú ország, több operaház is van, Bécsben is két operaház működik, és az ország több városában is vannak operaházak, például Klagenfurtban, Grazban és Salzburgban, de még több is van. Elkerülhetetlenné válik vagy az új Erkel Színház megépítése, vagy a jelenlegi Erkel Színház teljes rekonstrukciója. Az átköltözés után az Operaház teljes rekonstrukciójára van szükség. Véleményem az, hogy mindkét színházra szüksége van az országnak. Ki kell találnunk, hogy milyen színházi struktúrában kívánjuk működtetni a Magyar Állami Operaházat.

Az elmúlt húsz évben bebizonyosodott, hogy a közalkalmazotti színházi struktúra nem teljesen alkalmas a működtetésre; a zrt., a kht. vagy bármilyen más társasági forma, mely Magyarországon pillanatnyilag rendelkezésre áll, nem alkalmas minden tekintetben kielégítő és jól működő színház működésére, ezért javaslom a következőt. Egy új jogi státuszt javaslok létrehozni, mégpedig az akadémiai színházi formát, mely tőlünk nyugatra és keletre is működik, például Párizsban, Moszkvában vagy Szentpéterváron. Ezt egy picit kifejteném: ez azt jelenti, hogy ez autonóm, ennek több évre előre megvan a költségvetése, és közvetlenül a parlamenthez tartozik, de ezt ki tudom fejteni. Csak hogy egy példával is éljek: pillanatnyilag a közalkalmazotti védettség miatt az az énekes, akinek már nincs hangja, vagy az a táncos, aki

nem tud már a koránál fogva táncolni, nem elbocsátható, így felesleges létszámok keletkeznek, és ezzel egyidejűleg felesleges kiadások, bérek, járulékok és a többi. Ugyanakkor azonban valamilyen védeltséget biztosítani kell a művészek számára, hogy a mindenkori igazgató ne dönthesse el szimpátia alapján, hogy kiket tart még meg, és kiket bocsát el. Ennek a jogi hátterét természetesen jogászoknak kell kidolgozniuk művészeti szakemberekkel karöltve, legfeljebb két éven belül, addig viszont a közalkalmazotti státuszt kellene fenntartani.

A Magyar Állami Operaház nemcsak egy opera- és balettszínház, hanem az összművészetek háza. Ebben a házban dolgozik ének-, tánc-, zene-, festő-, szobrászművész, rendező, díszlet-, jelmeztervező, dramaturg, világítás-, látványtervező, fotóművész, esetenként színművész és a többi. A Magyar Állami Operaház hatalmas nemzeti vagyoni és érték. Az előbb felsorolt művészek birtokában van a nemzeti vagyoni tudása. Ezt felszámolni és szétrobbantani pillanatok alatt lehet, azonban az újjáépítése évtizedekbe került; sajnos, az elmúlt években volt erre példa. Olyan főigazgatót ültettek az Operaház élére, aki szakértelem nélkül, emberileg és szakmailag alkalmatlanul ült be az Operaház főigazgatói székébe, és nyolc hónap alatt olyan károkat okozott, melyeket körülbelül mostanra hevertünk ki. A legfelső vezető legyen a főigazgató, intendáns vagy más vezető, felsővezető kiválasztása. Pillanatnyilag Vass Lajos úr az Operaház főigazgatója, akinek 2012-ig szól a megbízatása. A világhírű operaházak főigazgatóinak kinevezése az előző igazgató mandátumának lejártá előtt két évvel megtörténik, így az új igazgatónak két év áll rendelkezésére, hogy tökéletesen felmérje a ház működését, művészi struktúráját, erőnyeit, hibáit, és alaposan fel tud készülni az intézmény vezetésére. Javasolom, hogy miután az elmúlt három évben Vass Lajos főigazgató úr békét és nyugalmat tudott teremteni a házban, így a közeljövőben kinevezendő új igazgatóval együtt vezessék a házat 2012-ig, már csak azért is, mert a 2010-2011-es évad meg van tervezve, a bérletek nagy része értékesítve lett, és ezt a szezont teljesíteni kell; már tervezés alatt van a 2011-2012-es évad is.

Milyen is legyen a főigazgató vagy intendáns? Természetesen legyen vezetői gyakorlata, értenie kell bizonyos mértékig a gazdasághoz, a művészetekhez, kellő szerénységgel és alázattal rendelkezzen a művészetek iránt, ismerje jól a magyar kultúra hagyományait, valamint rendelkezzen jó kapcsolatokkal a politikai és gazdasági szférával, ezen kívül ismernie kell a magyarországi jogrendszert is, például a munka törvénykönyvét, a közalkalmazotti törvényt, a kollektív szerződést, a szervezeti és működési szabályzatot és a nemzetközi szerződési formulákat. Én is ismerek pár olyan magyar szakembert, akik erre a posztra kiválóan alkalmasak. Nem javasolom, hogy olyan külföldi személy kerüljön szóba, aki - vagy akik - ezekkel a tulajdonságokkal nem rendelkeznek. Mi is elhagyhattuk volna az országot, és most nagy mellénnyel térhetnénk haza, de mi kalandorok voltunk, és itthon maradtunk: több évtizede szolgáljuk a magyar opera- és balettkultúrát.

Támogatás. Egyet tudni kell a mindenkori hatalomnak: a támogatást soha nem az Operaház kapja, hanem a néző. Ha valós értéken árulnánk egy jegyet, akkor az 80, 100, 120 ezer forintba kerülne. Természetesen ezen az áron eladhatatlanná válnának a jegyek, de ennek bemutatására egy példát említek. Az Operaház 1260 fős nézőtérrel rendelkezik, melyből jóindulatúan 1100 jegy értékesíthető, a többi helyről nem látni a színpadot. Még fel sem ment a függöny, és már egy 80 tagú zenekar benn ül a zenekari árokban. Egy Aida-előadás esetében közel 1000 ember dolgozik azon, hogy 1100 kulturálódjon, tehát ez egy nagyon költséges művészeti ág. Említenék még nagyon sok példát: például csak egy spiccipő ára 6-8 ezer forint között van, ami maximum két alkalommal használható egy kartáncos esetében, egy szólista esetében egyszer.

Milyen legyen a színházművészet művészeti arculata, és kit szolgáljon ki? A nézőt? A rendezőt? A karmestert? A művészeket? Klasszikus legyen? Avantgárd? Kortárs legyen? Ifjúságot nevelő? A mi véleményünk szerint, miután Magyarországon egyetlen Magyar

Állami Operaház és egyetlen Magyar Nemzeti Balett együttes létezik, mindezen felsorolt funkciót be kell tölteniük, természetesen mindent ésszerű és szakszerű arányban tartva.

Pénzek elherdálása. A Magyar Állami Operaház költségvetése 2001 óta folyamatosan radikálisan csökken. 2001-ben 6,5 milliárdos támogatással számolhatott az Operaház vezetése, ez a pénz mára 4,7 milliárdra fogyatkozott, ezen kívül Hiller István miniszter úr ígéretet tett a tavalyi „Májusünnepr” című program megtartásához 300 millió forintos támogatásra, amit az Operaház soha nem kapott meg; ígéretet tett „A kékszakállú herceg vára” támogatására is, amit a színház úgyszintén nem kapott meg. Az idei Májusünnepre szintén ígérete volt a háznak a miniszter úrtól, melyet szintén nem kapott meg az Operaház. Ezek után újabb 300 millió forintot vontak el a színháztól, és ezenfelül több százmilliós tartalékalap képzésére is kötelezték az Operát. Így szinte lehetetlen üzemeltetni világhírű nemzeti Operánkat. A Magyar Állami Operaház olyan repertoárral rendelkezik, hogy képesek volnánk akár hét évig is új bemutatók nélkül üzemeltetni a színházat régi darabok felújításával, esetleg külföldi színházakkal való cserékkel. Fontos tudni, hogy a világon minden színház számára a bemutató az esemény: a művészek számára vitamin, fejlődési lehetőség, valamint a bemutató eladható PR- és marketingszempontról. Ezen kívül tudniuk kell, hogy a Magyar Állami Operaház ebben a katasztrofális helyzetben is világszínvonalú produkciónkat hoz létre. Ezt bizonyítja az is, hogy ebben az évadban a Magyar Állami Operaház nyerte el az európai operaházak közül a legjobb operaház címet.

Tisztelt Bizottság! Tisztelt Elnök Úr! Azzal a tiszteletteljes kéréssel fordulunk önökhöz, hogy az operaházak új strukturális kialakításánál vagy az új intendáns, főigazgató kinevezésénél vegyék figyelembe azt a sok évtizedes tapasztalatot, amivel rendelkezünk, és kérjük, hogy ezt vegyék is igénybe. A továbbiakban is állunk az önök, valamint a magyar opera- és balettirodalom szolgálatára. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Selmeczi úr!

Selmeczi György karmester, zeneszerző

SELMECZI GYÖRGY karmester, zeneszerző: Selmeczi György zeneszerző vagyok. Azért vállalkoztam a hozzászólásra, mert az ülés látványosan az Operaház tagjainak egyfajta panaszdelutánjává változik, és láthatóan nem akarnak sorra kerülni azok az eszmei és tartalmi kérdések, amelyek rendkívül fontosak volnának ahhoz, hogy tovább lehessen lépni. Vezetéstechnikai problémák ezrei nyilvánvalóan vannak, és tömérdek dologról lehet beszélni az egyes évadok analízisében, az egyes évadok belső operai életének tényeiben, de továbbra sem jutunk előre, egyszerűen azért, mert nem akar létrejönni az a fajta diskurzus a magyar operajátszásról. Egyedül Kovács karnagy úr beszélt magyar operajátszásról és nem az Operaházról, amelynek az Operaház megítélésem szerint pusztán része - kétségtelenül, hogy a hab a tortán, a csúcshelyszíne a magyar operajátszásnak -, de a magyar operajátszás problémái, amelyeket én nagyon súlyosnak és meghatározónak látok, nem orvosolhatók pusztán az Operaház gondjainak a megoldásával. Ez egy sokkal komplexebb dolognak látszik, és ameddig nem tisztázódik magának az opera műfajnak a társadalmi szerepe, nem tisztázódnak azok a funkciók, amelyeket az operajátszásnak be kell töltenie a magyar művészet életében, addig nem tudunk előrejutni, folyamatosan újratermeljük azokat az operaházi belső problémákat, amelyeket csak az én pályám alatt két évekenként újra és újra meghallgatunk, szinte változatlan formában.

Azt kell mondanom - most igyekszem nagyon rövidre fogni az eredeti elképzeléseimhez képest, hiszen nagyon eltelt az idő, és nyilvánvalóan egy ilyen kívülálló, mint én, talán nem eléggé mérvadó ebben a kérdésben -, mégis azt látom, hogy ami drámaian hiányzik, az a magyar operajátszás víziója, amit sehol nem látok megjelenni. Az Operaház

teljesen érthetően és bocsánatosan foglalkozik a saját égető problémáival, ez azonban nem jelent megoldást. Picit fordítva ülünk a lovon, nem tudjuk pontosan azt, hogy mit is várunk a magyar operajátszástól. Igazából csak a közhelyek szintjén beszélünk róla, közhelyeket puffogtatunk - ma is hallottunk rengeteget -, de hogy mit várunk a magyar operajátszástól, és ez milyen módon jelenik meg a magyar kultúra egészén belül, ennek az egyik, kétségtelenül nagyon-nagyon erős lábának kell lennie az Operaháznak, de a problémák csak az egésznek az átlátásával és az egészre kiterjedő vízió kialakításával orvosolhatók megítélésem szerint.

Rögtön az elején, hogy a meghirdetett témakörnél maradjak, eleve hamis a feltevés és hamis az a diskurzus, amelyik az Erkel Színházat úgy tünteti fel, mint az Operaház egy hűbéri domíniumát. Az Erkel Színházat azonnal meg kell nyitni, azonnal meg lehet nyitni, nagyon nagy művészi potenciál áll készen arra, hogy az Erkel Színházban megteremtse a népopera fórumát, és nagy hatékonysággal, közművelő indulattal és közművelő szerepkörben játsszon operát, építse újra a magyar operaközönséget, amely siralmas állapotban van. Azt a legendáriumát az Erkel Színháznak, amely olyan sok évtizeden keresztül éltette a magyar operajátszást, újra lehet építeni, bízom benne és tudom, hogy újra lehet építeni, hallatlanul fontos volna, de ez nem történhet meg úgy, hogy az Erkel Színház egyfajta hűbéri domíniuma az Operaháznak. Pontosán az kellene, hogy legyen a lényege a dolognak, hogy az Erkel Színház függetlenül, önállóan, az Operaház versenytársaként jelenjen meg az operai életben, felszabadítva ezzel az Operaházat az alól a kötelezettség alól, hogy neki valamiféle Volksoper jellegű szerepkört kelljen betöltenie, lehetőséget biztosítva ezzel az Operaháznak arra, hogy csatlakozzon a nemzetközi operai világhoz, és legyen valóban egy elit, elsőrangú európai intézmény, mert ott van mögötte a nagyon magas színvonalon működő Erkel Színház, amelyik képes nyomott helyáron, a nagyközönségnek, a családoknak, a fiataloknak - mindenkinek Volksoper elven, ahogy ezt mondják a szakmában - egy új lehetőséget teremteni.

A piac folyamatos eróziója sújtja a szakmát nagyon-nagyon sok éve. Ez az erózió oda vezetett, hogy hihetetlen feszültségek gyűltek fel természetesen a szakmán belül is, és ezen kívül a közgondolkodásban is leépültek ennek a műfajnak olyan állásai, amelyek pedig létkérdés, hogy legyenek. Az Operaház toposzai még mindig valamiféle ellensúlyt tudnak képezni a humán általános műveltség rettenetes veszteségeivel szemben. Nagyon jól látjuk, hogy a világszerte mutatkozó operai boom, a nemzetközi szinten jól érzékelhető operai konjunktúra pontosan ezzel a funkcióval jöhetett létre, hogy érzékel, hogy a szellemtörténeti hagyomány fontos archetípusait valamilyen formában meg tudja jeleníteni a nagy tömegek előtt. Ez egy rendkívül fontos mozzanat lenne. Ugyanilyen fontossággal bírna az öt vidéki operajátszó hely megerősödése és függetlenedése - ez a leglényegesebb. Mind az öt vidéki játszóhely végeredményben hitbizománya azoknak a prózai igazgatóknak, akik valamilyen módon mindig az operára szánt pénzekkel próbálják elkerülni az anyagi buktát, tehát ezek a játszóhelyek egyszerűen meg vannak fosztva a független tervezés lehetőségétől, az elkötelezett művészi munkától.

Mindent egybevetve, egy olyan operajátszást látunk nagyon sokan az Operaházon túl és az Operaházon kívül is, amelyik képes valamilyen módon a műfajt és azt a művészi attitűdöt, amit a műfaj lehetővé tesz... Ehhez képest kétségtelen, hogy ennek valamelyest ára van, de nem győzöm hangoztatni, hogy ez nem egy gazdasági kérdés; ez nem gazdasági kérdés, kérem, hanem egy olyanfajta tehetséges vízió lehetősége, amit most nem szabad elszalasztani, mert lejjebb nincs. Van egy Operaházunk, amelyik beszorult a nyugattal szembeni szervilizmus és az önmutogatás, a magamutogatás és a közszolgálat csapdájába vagy satujába, és nem bír onnan kiszabadulni, folyton szereptévesztésben van. Mindig azt gondolja, hogy ez a dolga, aztán meg azt gondolja, hogy az a dolga, és közben működik ez a szerkezet, amelyik jobb sorsra lenne érdemes, amelyiknek azzal kellene törődni, hogy hogyan zárkózik fel Bécs mellé és urambocsá!, Pozsony vagy Prága mellé, miközben pedig

csodálatos piaccal élhetne az újra megnyíló és független Erkel Színház annak a hatalmas operai erőnek, operaművész-társadalomnak, amelyik ott áruja a petrezselymet a partvonalon, és várja a lehetőséget, mert a magyar művészeti felsőoktatás hagyományos túlképzésben van, mindig is abban voltunk, mert ez a történelmi tradíciónk, mindig exportra termeltünk. Azóta az exportlehetőségeink megszűntek, a nyugati szakszervezetek minden erőt megmozdítanak, hogy bármily kiváló is az a Magyarországról vagy általában Kelet-Európából érkező művész, ne tudjon beférni a lukon, tehát egy teljesen új helyzet van, és a teljesen új helyzetnek megfelelően új vízióra van szükség. Az operajátszásnak nemcsak a felsővezetése, hanem a középvezetése is elkopott és elfáradt - nézzünk szembe ezzel! -; ez nem értékítélet, egész egyszerűen leharcolta, megharcolta a maga harcát, és megújulás nélkül és ennek a szerkezetnek a víziója nélkül megítélésem szerint nem lehet előrelépni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Egyébként szívesen vesz a bizottság írásos anyagot is erről a vízióról, hogy mit gondol, mit lenne jó megtenni. *(Jelzésre:)*

Dénes István karmester

DÉNES ISTVÁN karmester: Jó napot kívánok! Kezét csókolom! Dénes István karmester vagyok. Köszönöm a lehetőséget, ha röviden is. Az az érzésem, hogy mindnyájan egyetértünk, és mindig apró kis fonalak vannak, amelyek hozzájönnek az új gondolatokhoz.

Csak nagyon röviden: lehet az órát stoppolni - indul! Mentsük meg az operát, az épületet, az intézményt, a társulatot, a műfajt! A mottóm: a kultúra nem habos torta, hanem mindennapi kenyér, az emberi létezés alapfeltétele. A magyar állami nemzeti opera, mint a kultúra fellegvára, társadalmi tudat egyik morális alapját képezi a katarzis élménye által, szellemi irányvonalat, lendületet, erőt, hitet, szórakozást nyújt az embereknek, összefogja a családokat, értékek megismerésére és megőrzésére nevel – ezt gondolom, nagyon fontos leszögeznünk.

Ennek értelmében - és most konkrét leszek - a következő feladatokat kell véleményem szerint megvalósítanunk. Az egészséges vérkeringés beindítása, munkahelyteremtés. Társulat, repertoárépítés. Egy csapatszellemben alapozott műhelymunka kialakítása állandóan jelen lévő vezetéssel. A közalkalmazotti státusz, ha nem is teljes visszaállítása, de mindenképpen ahhoz hasonló, stabilitás biztonságát sugárzó munkalétkör megteremtése. Stabil fizetés, de szigorú, konzekvens követelményrendszer. A fiatal énekesek számára a perspektivikus pályaeépítés lehetőségét kell biztosítani a debreceni, szegedi, budapesti operatanszakkal való állandó, szoros kapcsolatban. Játékmester, a színpadi mozgáskultúra bevezetése a műhelymunka keretein belül. A vezető apparátus leszűkítése, karcsúsítás. Átláthatóság - transzparencia. Az alvállalkozói szisztéma megszüntetése. A felesleges külső, belső tanácsadók, aligazgatók, titkárnők, menedzserek leépítése. Volt alkalmam Szócs Géza államtitkár úr egy interjúját az interneten olvasni, ő úgy fogalmazott: debürokratizálás. Díszlet: az operajátszás alfája és ómegája. Vissza az Oláh Gusztáv-féle, két óra alatt felépíthető, és ugyanannyi idő alatt lebontható díszletekhez! A rendezői kicsapongás kordában tartása a fantázia javára. Művészi szabadság? Művészi felelősség! A színpadi dolgozók három műszakban történő foglalkoztatása. A vízfejű ország kiegyenlítése: konstruktív kapcsolat a vidéki operatársulatokkal. Ismét visszatérek Szócs Géza egyik mondatához, amelyben azt mondja: nemzetegyesítés. Én a nemzetegyesítést talán éppen itt kezdeném el, hogy Győr bemutat egy darabot, egy év múlva átveszi a díszletet Budapest, három év múlva Szeged, majd Debrecen, és így öt-tíz évig életben lehet tartani egy produkciót városról-városról városra járva: egyik helyen játszik, máshol pihen.

Országos összehangolás: egész Magyarországra érvényes egységes operai koncepciót javasolnék. Állandó kapcsolat az iskolákkal, zenetanárokkal, és - ez most a legfontosabb -

oktatásnak és kultúrának egymással karöltve kell együttműködni. Ha most nem gondolunk az ifjúságra, akkor tíz-húsz év múlva nem lesz közönségünk, hölgyeim és uraim, nem lesz közönségünk – ez nagyon fontos. Az Erkelben ezért hétvégeken két-három ifjúsági előadást biztosítani kell. A következő darabok, mivel díszletük megvan, nagyon csekély próbával rögtön előadhatók: Aida, Traviata, Nabucco, Pillangó, Turandot, Tannhäuser és az Erkelben magyarul A szerelmi bájital, A sevillai borbély, Viva la mamma, Bánk bán, János vitéz. Köszönöm, hogy meghallgattak.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Még többen jelezték, hogy hozzá kívánnak szólni. Parancsoljanak! Fogy az időnk! Kérek mindenkit, hogy lényegre koncentrálóan szólaljon fel.

Dr. Fodor Antal (Magyar Koreográfusok Társasága)

DR. FODOR ANTAL elnök (Magyar Koreográfusok Társasága): Fodor Antal vagyok, a Magyar Koreográfusok Társaságának elnöke. Nagyon sok szép szó hangzott itt el, és sok vitatható gondolat merült fel, de volt ebből sok pozitívum is. Egy apróságot szeretném, ha tisztáznánk - itt ülnek az urak, akik részesei voltak -, ha azt tisztáznánk, hogy az Erkel Színház bezárása egy trükk volt. Semmi másról nem volt szó, csak kevés pénz volt, abból a kevés pénzből a két színházat nem lehetett fenntartani, az Opera el volt adósodva a társulat felé, mindenfelé. Ezt a pénzt úgy lehetett beosztani, vagy úgy lehetett ebből az adósságspirálból kikerülni, hogy az Erkel Színházat be kell zárni, ebből kifolyólag el lehetett küldeni énekeseket, zenészeket és a többi. Itt egy nagyon egyszerű kis dolog történt, csak nézzünk ezzel szembe. Nyilván szükségzerű volt, de az Erkel Színházat ma is, teljesen egyetértek, ugyanúgy ki lehetne nyitni, mint harminc évvel ezelőtt, ugyanilyen állapotban volt akkor. *(Dr. Hiller István: Nyissátok ki! Szeptembertől! Nyissátok ki!)* Az az igazság, hogy én csináltam az Erkel Színház elmúlt húsz vagy harminc évének egyik legsikeresebb előadását, úgyhogy nagyon jól tudom, hogy milyen technikai feltételek mellett lehetett azt megcsinálni, nagyon rossz körülmények között, de játszható, játszani lehet az Erkel Színházban; ugyanúgy lehetne ma is.

Az előttem szólók egy apróságot kifejejtettek a történetből, az apróság pedig az, hogy az Operaház egy olyan színház, ahol két társulat működik: az egyik társulat az operatársulat, a másik társulat a balett-társulat, és ez két egyenrangú társulat. Ennek a felfogása, hogy egy olyan színházként kezeljük ezt, ahol két társulat működik, még a mai napig nem történt meg, vagy nem nyert polgárjogot. Az egész struktúra kérdése, hogy mi a jövőkép, milyen struktúrában működhetne tovább az Operaház. Nem kellene itt kitalálni a spanyolviaszkot, és ezt Dénes tudja a legjobban, aki járt ezekben az operaházakban, hogy a nagy operaházak a világban úgy működnek, hogy van egy intendánsuk, felette van egy board, van egy igazgatótanács. Annak az intendánsnak minden évben be kell nyújtania az igazgatótanácshoz a műsortervét, kétevente be kell nyújtani, azt elfogadják, és utána el kell számoltatni az intendánst vagy az igazgatót, mint ahogy ezek az igazgatótanácsok el is számoltatják. Nálunk az elmúlt időben erre nem volt példa. Itt aki megkapta hitbizományba az Operaházat, az működtette, és azt csinált, amit akart, tehát gyakorlatilag nem volt egy ellenőrző felsőbb réteg.

Még egy apróság, hogy hogyan választjuk az Operaház igazgatóját. Nyilvánvaló, hogy nagyon demokratikusan, mert létrehozunk egy bizottságot, aki megválasztja az Operaház igazgatóját. Kérdem én, hogy ha én azt mondanám önöknek, hogy az én nagymamám, nagynéném, unokatestvérem és nővérem lesz majd a bizottság tagja, és én pályázok igazgatónak, mit gondolnak, kit fognak megválasztani igazgatónak? Nyilvánvalóan engem. Én tehát azt gondolom, hogy a jövőben a struktúra szempontjából rendkívül lényeges, hogy jöjjön létre egy board, jöjjön létre egy igazgatótanács, aki felelősséggel megválasztja az intendánst, aki felelős azért a munkáért, ami ott folyik, ami az intendáns tevékenysége, és

felelős az egész Operaház művészi tevékenységéért is, illetve közvetve felelős, tehát végül is beszámoltatási kötelezettsége van az igazgatónak, beszámolási kötelezettsége van ennek a grémiumnak, de ennek legyen joga leváltani az igazgatót, legyen joga azt mondani, hogy én erre a produkcióra nem szavazok meg nektek, csak ennyi pénzt, mert ezt nem tartom helyesnek vagy alkalmasnak és a többi.

A másik a nemzeti kérdés. Azt gondolom, hogy ez egy komplexebb dolog, amit az előttem szóló Dénes említett; komplexebb, ugyanis én a nemzeti operát úgy képezem el Magyarországon, hogy igenis, kapcsolatban van a kolozsvárral, a pozsonyival (*Gulyás Dénes: A kassaival...*), tehát a magyarul a vidékeken élő és működő operaházakkal, és ezt egymást segítve rendkívüli mértékben meg lehet oldani. Például, ha mi bemutatunk az Operában egy művet, azt el lehet játszani, mondjuk, Kolozsváron is ugyanabban a díszletben, ugyanabban a jelmezben, esetleg egy-két vendégművésszel, vagy ha ott bemutatódik valami, akkor ugyanezt Budapesten is meg lehet csinálni. Én a nemzet összekapcsoló elemének tartanám egy nemzeti operaház működését, ami természetesen programjában is ezt az akcentust kellene, hogy hordozza, tehát én a nemzeti operának ezt a funkcióját... Hogy az Erkel Színház működjön-e külön, úgy, mint egy befogadó színház, és ott jöjjenek létre külön, az Operától független társulatok által előadott előadások? Miért ne? De ez nem zárja ki azt, hogy az Operaháznak feltétlenül szüksége van egy kamarajellegű színházra, egy olyan színházra, hogy nem az Operaház épületében kell Kovalik Baláznak kísérletezgetnie, és olyan szélsőséges előadásokat létrehozni, amit még ő se néz meg (*Derültség.*), tehát egyszerűen ez egy nonszensz. Nem ennyi pénzből és nem itt kell ezt csinálni, de meg lehet teremteni ennek lehetőségét egy kamarajellegű színházban, ahol a magyar operajátszásnak is teret lehet adni. Nyilvánvalóan egy mai magyar opera, egy új magyar opera nem fog tömegeket vonzani, de egy 300-400 főt befogadó színház lehetőséget kínál arra, hogy ez a dolog működjön, és igenis, a magyar nemzeti opera is éljen. Megrendelést lehet feladni élő magyar zeneszerzőknek, akik lehetőséget kapnak majd arra, hogy bemutassák műveiket. Ugyanez vonatkozik természetesen a balettra is. Köszönöm szépen, csak ennyit akartam mondani.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Parancsoljon!

Rácz István magánénekes

RÁCZ ISTVÁN magánénekes: Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Köszönöm szépen a szót. Rácz István vagyok, a Magyar Állami Operaház magánénekes. Szeretném egy mondatban kiigazítani az előbb elhangzottakat a főigazgató személyét illetően és a főigazgató személyének választásával kapcsolatban. A bizottság, amely a főigazgatói pályázatokat az elmúlt időben elbírálta, nem így működik, ahogy Fodor Antal művész úr mondta - én kettőben is ott voltam, mint a Magyar Állami Operaház közalkalmazotti tanácsának elnöke -, a bizottság csak javaslatot tesz, nem a bizottság dönt.

ELNÖK: Bizony.

RÁCZ ISTVÁN magánénekes: Nagyon sok minden elhangzott itt az előbb - víziók és nem víziók, hogy kellene szerveznünk, kiket kellene bevonnunk, külföld, Magyarország, vidék, egyebek -, én úgy gondolom, hogy a Magyar Állami Operaház múltját és jelenét alapul véve kellene egy kicsit elgondolkoznunk, és tájékozódunk arról, hogy milyen legyen a jövője az Operaháznak. Az összes dolog, ami itt elhangzott, csak akkor működik szerintem - akár a zeneoktatást és egyéb mást tekintve -, ha van egy olyan intézmény, amely jelen esetben a Magyar Állami Operaház, amely úgy működik, olyan formában, olyan vezetéssel és

a fenntartót illetően a kulturális vezetéssel olyan összhangban és olyan emberek részvételével, akik egy olyan helyzetet és egy olyan kulturális nemzeti alapintézményt tudnak létrehozni, amely ezeket a dolgokat, funkciókat, lehetőségeket és kötelességeket a jövőben működtetni tudja, illetve ezeket tudja majd koordinálni, akkor lehet és érdemes érdemben erről beszélni. Természetesen szükséges az összes többi dologról beszélni, ami itt elhangzott, de az alapokat kell és lehet tisztázni, mert azt, hogy most itt siránkozási délután van a Magyar Állami Operaház jelenlévő tagjai részéről, kicsit furcsa megfogalmazásnak tartom, de valaki így látja - legyen így.

Még annyit szeretnék hozzáfűzni, illetve elmondani, hogy a kollégáim, akik itt jelen vannak, az Operaház különböző területeinek képviselői: van itt igazgató az Operaházból, főigazgató úr, balettigazgató úr, szakszervezet és egyéb más; jómagam a szakszervezet és a közalkalmazotti tanács részéről. Azért az Operaházban az elmúlt időkben mi sok mindent jeleztünk, és hallottunk is a társulat részéről, amely az Operaház jövőjével kapcsolatban azt hiszem, hogy érdemben el kellene, hogy hangozzék, mégpedig az, hogy az Operaház vezetése a mi meglátásunk, megítélésünk szerint a jövőben hogyan nézhetne ki, illetve kik lennének azok az emberek, akik valóban a mi meglátásunk szerint... Én a társulatot értem, és ez a társulat nagyon nagy százalékának véleménye, hiszen ez lecsapódik úgy az érdekvédelmi szervezeteknél, mint a vezetésnél - azért ez is egy fontos kérdés. Már egy jó ideje tart erről a nem is azt mondom, hogy vita, hanem az eszmecsere, a beszélgetés, és úgy látszik a dolog kikristályosodni, hogy nekünk van egy elképzelésünk, egy javaslatunk, vagy nem tudom, hogy nevezem, aki ahogy akarja, majd magában eldönti, hogy ez mi. Két hosszas beszélgetés, eszmecsere után két név merült fel. Én úgy gondolom, hogy ezt a témát is érdemes említeni az Operaház jövőbeni csúcsvezetését illetően. Az egyik név, aki majd esetleg az Operaház akármilyen szintű vagy területű vezetője lehetséges a mi meglátásunk és megítélésünk szerint - hangsúlyozom, hogy ez csak és kizárólag a Magyar Állami Operaház társulatának a meglátása, a véleménye -, Gulyás Dénes művész úr, képviselő úr, a másik pedig, akit itt az előbb önök hallottak röviden beszélni az Operaház dolgairól, Dénes István karnagy úr. Én ezt azért tartottam fontosnak elmondani, mert ha már az Operaházzal kapcsolatos tájékozódásról van szó, és itt sokféle dolog elhangzott, akkor ezt én azért szerettem volna elmondani, mert én, mint két társadalmi szervezet tagja és funkcionáriusa, a társulat felől érkező dolgokat - ha már ezt a lehetőséget megkaptam, megkaptuk - kötelességemnek tartom, hogy itt elmondjam, és ez elhangozzék.

Még annyit szeretnék hozzáfűzni, hogy az Operaház csak akkor színház, ha társulata van. Egy színház társulat nélkül nem színház, egy épület, ahol előadásokat lehet tartani - akár beatkoncertet, akár balettelőadást, akár operaelőadást -, de a Magyar Állami Operaházból, ebből a színházból, ebből a csodálatos kulturális intézményből Magyarországon egy van, aztán majd meglátjuk, hogy reményeink szerint vagy más döntések alapján lesz-e kettő, de akkor is akkor színház egy színház, ha társulata van, és én ezt nagyon fontosnak tartom. Az már részletkérdés, illetve a részletkérdést csak idézőjelbe mondom, hogy ez a társulat hogyan és milyen módon épüljön fel, milyen törvényi lehetőségek és keretek között, közalkalmazotti jogviszony, ahhoz hasonló vagy sem, ez nyilvánvalóan nem a mostani rövidre szabott idő alatt kell, hogy elhangozzék, és ezzel kapcsolatban döntés szülessen.

Nagyon gondolkodtam azon, hogy ezt elmondjam-e, de mégis elmondtam, és nagyon szépen köszönöm tisztelt elnök úrnak és a tisztelt bizottságnak, hogy a lehetőséget megkaptam, és meghallgattak. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Nem jegyeztem már meg a jelentkezés sorrendjét, de parancsoljon!

Dénes István karmester

DÉNES ISTVÁN karmester: Nagyon rövid leszek. Csak azt szeretném mondani, hogy szegény kulturális bizottság, nem tudom, hogy ezek után mit gondolnak, meg egyáltalán, hogy kapnak-e valamilyen megközelítőleg reális képet arról, hogy mi a problémánk. Nem tudok mást mondani, minthogy javaslom, hogy be kellene iktatni egy dühöngőt, ahova be kellene bocsátani az itt megszólaltakat, meg esetleg még hozzágyűjteni, hogy vívják meg a harcukat, és aztán valami, ehhez nem hasonló, de használható anyagot tennének a maguk orra elé, mert ez így, azt hiszem, hogy használhatatlan. Én most tudnék itt riposztozni, mert nagyon sok lelkes felszólalást hallottam, de amellett, hogy nagyon fontosnak tartanám egy ilyen összejövétel megszervezését és annak eredményét letenni a kulturális bizottság elé, azt kell mondanom, hogy vissza kellene térni a racionális kérdésekhez: mennyi pénzből, hogyan lehet az Erkel Színházat megnyitni. Nem értek egyet az általam nagyon nagyra becsült Selmeczi Gyuri véleményével, hogy már lehet játszani az Erkelben; ezt pontosan ki kell számolni, hogy hol. Nem tudom, hogy Gyuri járt-e a színházban, tehát ennek vannak azért parasztos kérdései, ezzel kellene foglalkozni elsősorban. Köszönöm szépen. *(Karácsony Gergely távozik az ülésteremből.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen. Azért nem akarjuk teljesen átvállalni a kormányzat feladatát, tehát tájékozódunk. Államtitkár úr itt van, és már jelezte, hogy majd ő is akar mondani egy pár szót. Ha annyit elmondhatok megnyugtatóan, szerintem nagyon fontos a mai ülés, én nagyon sokat tanulok belőle; remélem, a kollégák, képviselőtársaim is így érzik. Kértem a bizottság titkárát rögtön, hogy a bizottsági ülés jegyzőkönyvét majd juttassák el mind Szócs Géza, mind Halász János államtitkár uraknak, és természetesen helyettes államtitkár úr is be fog számolni a mai összejövételről, tehát mindazok, amik itt megfogalmazódnak akár ötletként is, el fognak jutni a kormányzati szereplőkhöz is.

Parancsolj, elnök úr!

Dr. Gyimesi László (Magyar Zenei Tanács, Művészeti Szakszervezetek Szövetsége)

DR. GYIMESI LÁSZLÓ, a Magyar Zenei Tanács elnöke, a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége elnöke: Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Tisztelettel köszöntöm a bizottságot! Gyimesi László vagyok, és kettős minőségben vagyok jelen, így ha esetleg csapnának, akkor egy legyet ütnek két csapásra, vagy fordítva. *(Derültség.)* Ez nem sikerült egészen tökéletesen. *(Dr. Hiller István: Állatbarát! – Derültség.)*

ELNÖK: Még a gyorsíró kolléganő is jót mosolyog ezen.

DR. GYIMESI LÁSZLÓ, a Magyar Zenei Tanács elnöke, a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége elnöke: Örülök, ha egy picit sikerült oldani az egyébként igen igen tanulságos ülést. Egyfelől most a gondolataim első részét a Magyar Zenei Tanács elnöksége képviselője fejteném ki; ígérem, rendkívül röviden, és semmiféleképpen nem szeretném ismételni azokat a nagyon értékes és fontos gondolatokat, amelyek a korábbiakban elhangzottak.

A Magyar Zenei Tanácsról csak annyit - aki esetleg nem tudná -, hogy több mint negyven zenei szervezetet tömörítő országos, úgynevezett ernyőszerkezet, tehát nem az a feladata, hogy nagy bölcsességeket mondjon ki, hanem inkább gyakorlatibb segítséggel működjön közre a magyar zenei élet ügyes-bajos dolgainak megítélésében, és természetesen a megoldások keresésében is. Ennek jegyében szeretném felidézni azokat a gondolatokat, amelyek részben a Magyar Állami Operaház ügyeit is érintik, és érinti talán, ami egy fokkal

fontosabb, általában a magyar operajátszás helyzetét. A Magyar Zenei Tanács úgy ítélte meg - és azt hiszem, hogy ez helyénvaló -, hogy Magyarországon az operajátszásnak a Budapestre és a Magyar Állami Operaházba koncentrálása, ide értve az Erkel Színház vagy működő, vagy nem működő épületét is, az elmúlt években vagy akár évtizedekben egy elég súlyos probléma, sőt talán ennél több is, hiszen ez gyakorlatilag azt jelenti, hogy Budapestre koncentrálódik egy olyan zenei műfaj, amelynek egyébként az ország egészét kellene szolgálni. (*Novák Előd távozik az ülésteremből.*) Ennek jegyében úgy gondoljuk, hogy a legfontosabb egyidejűleg vizsgálni az Operaház helyzetével azt is, hogy hogyan lehet megteremteni a komoly lehetőségét annak, hogy a nagy nemzeti színházakban, amelyek nem Budapesten működnek, az operajátszás elfoglalja a méltó helyét. Zárójelben hozzáteszem azt is - talán nem is zárójelben -, hogy amikor az operajátszásról beszélek, akkor a balettjátszásra is egyidejűleg gondolok. A Zenei Tanács ezen túlmenően a klasszikus operajátszás mellett nagyon fontosnak tartja az operajátszás sokszínűsége lehetőségének megteremtését, így a kamaraopera-játszás is egy kiemelkedően fontos terület, ami sajnálatos módon meglehetősen kevés vagy annál is kevesebb figyelmet és támogatást kapott nemcsak anyagiakban, hanem általában a közéletben, úgyhogy ez az álláspontom szerint ugyancsak ennek a kérdésnek a része. Ezzel be is fejeztem a Zenei Tanács képviselőjében kifejtett gondolataimat, ahogy említettem; a többiben elméleti szinten többségében egyet lehetett érteni az elhangzottakkal.

Másik minőségben, a Művészeti Szakszervezetek Szövetsége elnökeként, nagyon-nagyon összefogottan két témáról szeretnék beszélni, ami az Operaházat közvetlenül érinti. Az egyik - szakszervezeti vezetőként ez talán nem meglepő -, hogy nem túlságosan magasröptű gondolatok mentén nyilván azt látjuk, hogy azt a pénzt lehet foglalkoztatásra és más, nagyon fontos célokra fordítani, ami rendelkezésre áll; ami nem áll rendelkezésre, abból nem lehet se művészetet, se foglalkoztatást csinálni. Itt az Operaháznál a költségvetési pozíciók egyértelműen bizonyítják azt, hogy a mindenkori vezetés ilyen vagy olyan képességei... Megjegyzem, az utóbbi időszak e tekintetben lényegesen pozitívabb, mint az azt megelőző - mármint az elmúlt néhány évre gondolok -, ennek ellenére nagyon sok olyan lépés történt, ami szakszervezeti szempontból nemhogy nem volt támogatható, hanem egyrészt foglalkoztatásellenes, másrészt pedig ezáltal a műfaj pozícióját is veszélyeztető lépés volt. Minimumként úgy gondoljuk, az kellene, hogy történjen, hogy ez a folyamat megáll, és stabilizálódik valamilyen ponton, ahogy ez elhangzott itt, hogy kiszámítható legyen ennek az intézménynek a költségvetési támogatási szintje, függetlenül attól, hogy aztán a jövőben egyébként milyen átalakítások történnek.

A másik gondolatkör a közalkalmazottiságra, illetve az ezzel összefüggésben elhangzott előadó-művészeti törvényre vonatkozik. Úgy gondoljuk - és ezzel azt hiszem, helyénvaló a királyi többsé -, hogy a közalkalmazottiság túlzottan és hangsúlyozottan megjelenik újra és újra, mint valami feltörhetetlen, örök életre szóló bilincs vagy lánc a foglalkoztatók részéről, amely lehetetlenné teszi azt, hogy valaki, akit nem szeretne foglalkoztatni valaki, azt ne foglalkoztassa a jövőben. Ennek nagyon pregnáns ellenpéldája volt, ami itt elhangzott a beszámolókból, hogy például az Állami Operaház néhány évvel ezelőtti 1200 közalkalmazottjával szemben jelenleg kevesebb, mint 900 közalkalmazott van az Operaházban. Ez mégiscsak azt jelenti, hogy valahogy mégis a jogszabályok lehetőséget adnak arra, hogy a közalkalmazotti jogviszonyokat meg lehet szüntetni. Egy dolog kétségtelen, hogy egy rendkívül nehéz feladat a művészeti területen annak indoklása, hogy valaki miért válik esetleg alkalmatlanná vagy részben alkalmatlanná a tevékenységére, tehát ez legyen a munkáltató gondja, és ezt aligha a szakszervezeteknek kell megfejteni ennek a megoldását.

Összegezve: én úgy gondolom, hogy a művész munkavállalók nem szenvedhetnek önmagukban hátrányt azért, mert ők művészek, és ezért akár minden különösebb eljárás nélkül az utcán találhassák magukat, mert az igény erre egyébként meglenne - nem az

Operában, hangsúlyozom, általában a művészfoglalkoztatásnál -, és nem hiszem, hogy a közalkalmazotti törvény felülvizsgálata az elsődleges szempont, hanem talán inkább valamilyen szakmai eljárásbeli gondolkozást kellene kialakítani; nem a szakszervezeteknek, újra mondom, hanem a munkáltatóknak.

Az előadó-művészeti törvényt azért hozom ide - és elnézést, hogy ha egy picit a szándékaim szerint is hosszabb vagyok -, mert két gondolat van, ami itt talán fontos, hogy itt elhangozzék, és ez nem a foglalkoztatás, hanem a finanszírozás ügye. Az előadó-művészeti törvény jelen szabályai szerint is kifejezetten ösztönzi a szorzóival azt, hogy opera-, illetve balettjátszás legyen más, a Magyar Állami Operaházon kívüli intézményekben, és hármas, illetve kettes szorzót alkalmaz, ami helyénvaló; ezt a szorzót bármikor lehet emelni, ha ez kevésnek bizonyul, egy év még kevés lesz ahhoz, hogy meg lehessen ítélni, hogy ennek milyen hatása van. Az előadó-művészeti törvény pedig a foglalkoztatási oldalról hozott egy megoldást, amit nagyon sokan vitattak, így Gulyás képviselő úr is; minden oka megvolt arra, hogy ezt vitassa.

Egyetlenegy dolgot szeretnék erről a szabályról mondani, amely egyébként szűk körben csak az úgynevezett főszereplőkre vonatkozott, tehát a zenekari tagokra, tánckari tagokra; egyéb csoportos szereplőkre nem, énekesekre, magánénekesekre igen. Ez lehetővé tette a munkáltatók számára, illetve teszi jelenleg is, hogy amennyiben az intézmény, illetve az előadó-művészeti szervezet művészeti koncepciója megváltozik, és nem tudja a művészt foglalkoztatni legalább a kötelező előadásszáma 40 százaléka mértékéig a következő szezonban, akkor erre való hivatkozással a jogviszonyt megszüntesse. Ez a szabály azoban egy olyan pluszkezdéssel jár, ami egy igen magas végkielégítés-többletet biztosít az ilyen művészeknek, akik esetleg ebbe a helyzetbe kerültek. Megjegyzem, sajnálatos módon az a szabály, amit, ha jól tudom, ma fogad el a parlament, amennyiben elfogad, akkor majd ezt a felemelt végkielégítést ebben a formában egyébként annullálni fogja gyakorlatilag 98 százalékos adójával, amikor felső határt húz a végkielégítések adómentes, illetve általános adózási szabálya mellett. De nem erről akartam beszélni, csak arra akartam utalni, hogy az előadó-művészeti törvényben van egy megoldási javaslat, amelyről egyébként nem tudjuk, hogy beválik, vagy nem válik be, mert ismereteim szerint egyébként az országban még eddig soha senki nem alkalmazta.

Összegezve: nagyon szépen köszönöm a türelmüket, és köszönöm, hogy meghallgattak.

ELNÖK: Köszönöm szépen, elnök úr. Még egy vendégnek tudok szót adni, mert elfogyott az időnk. Van-e még hozzászóló? *(Jelzésre:)* Parancsoljon!

Wendler Attila magánénekes

WENDLER ATTILA magánénekes: Wendler Attila vagyok, magánénekes. Kivártam szokás szerint, hogy az összes kiváló előadót meghallgassam. Egyetlenegy kérdéssel szeretnék fordulni önökhöz, hogy mi a tétje ennek a mai ülésnek, mert ön képviselőtársait rendre utasította bizonyos szempontból. Hozzászólásomnak a lényege ez lenne, attól függ, hogy mi az önök válasza. Én ide azért jöttem, nem szoktam egyébként ilyen helyekre járni...

ELNÖK: „ilyen helyekre”. *(Derültség.)*

WENDLER ATTILA magánénekes: ...azért jöttem, mert úgy éreztem, hogy eljött az idő. Én már Hiller miniszter urat is meghallgattam, az csak igazolta, hogy ne járjak ilyen helyre; nem őt személyesen bántom, hanem azt a helyzetet, amibe ott hoztak. De mindegy, a lényeg az, hogy én azért jöttem ide a saját magam nevében, nem gyűjtögetek szervezeteket

meg embereket, azt szeretném mondani, hogy itt az idő. Én akkor is az Opera tagja voltam, amikor rendszerváltásunk hajnalán azt mondtuk, hogy egy szakszervezeti bizalmi társunk, művész kollégánk legyen az igazgató. Jelezhetem, hogy a sötét korszak akkor vastagon elkezdődött az Operában, nem volt egy nagyon jó ötlet, pedig lelkesedtünk, és azt mondtuk, hogy majd közülünk, majd jól megmutatjuk, hogy milyen klassz lesz.

Ennek ellenére ambivalens a felszólalásom, és azt mondom, hogy azért jöttem ide, hogy ha van értelme ennek a mostani beszélgetésnek, nemcsak informálódás, hanem netalántán döntéshozatal abban az ügyben, hogy itt az idő - és itt egy-két megoldás elhangzott arra, hogy mitől lesz jobb a magyar operajátszás, mitől lesz, mondjuk azt, hogy nemzeti -, és ha itt van az idő politikailag is, hogy egy nemzeti kormányzat, egy nemzeti vezetése az országnak ennek lehetőséget biztosít, akkor azt hiszem, hogy nem kérdés, hogy mindenkinek, aki ezzel egyetért, magánérdekeket, csoportérdekeket félretéve, csak arról beszélni, hogy tényleg a magyar közönségnek, a magyar operajátszásnak, a magyar kultúrának mi a legfontosabb. Az a legfontosabb, hogy ez a ház most egy teljesen legitim és normális vezetést kapjon, úgyhogy én azért jöttem ide, hogy ha érdemes, akkor én, fogalmazzunk így, lobbiznék, már amennyire az én szavam súlyos, de azt hiszem, a tapasztalataimat idevéve talán érdemes lesz, úgyhogy megtisztelne esetleg egy válasszal.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Novák képviselő úr nincs itt, úgyhogy nem tud rendreutasítani, hogy nem beszélhetek, úgyhogy most beszélek, de majd Pörzse képviselő úr megteszi helyette. (*Derültség. – Pálffy Istvánhoz:*) Érdemben akkor sem beszélhetek a jogértelmezése szerint, mert át kellene adnom neked az ülésvezetést, úgyhogy majd legközelebb fogok erre figyelni.

Komolyra fordítva a szót: én azt gondolom, hogy nagyon komoly tétje van ennek a mai ülésnek is, és persze - ön úgy fogalmazott, hogy „ilyen helyekre” - azért ennek a bizottságnak van tekintélye, van méltósága. Itt olyan emberek ülnek, akik kultúra közeli emberek: van egy operaénekes, az ön kollégája a bizottságban, van egy volt levéltár-igazgató, van egy volt miniszter, van egy - talán nem volt - író (*Derültség.*) és újságírók, tévés emberek, televíziós szerkesztő-műsorvezető. Itt olyan emberek ülnek, akik a magyar kultúra elkötelezett barátai, és úgy nem mellékesen jó páran vagyunk Operába járó emberek, akik valamennyire a magyar operakultúrát vagy operairodalmat is ismerik. Nem tudok mindenki nevében nyilatkozni, mert nem tudom, hogy ki jár Operába, én szoktam járni, sőt - ha már a nevelésnél tartottunk - a lányaimat is, akik mind zenét tanulnak, az Operaházba szépen, folyamatosan szoktatjuk be. Mindezen túl, hogy ilyen helyen vagyunk, azért higgye el, hogy ennek komoly tétje van, hogy itt mi hangzik el. Nemcsak azért, mert egyfajta politikai cirkusz részeként itt mindenki szépeket és nagyokat mondhat, és odavághat a másoknak - a bizottsági tagokra gondolva mondom ezt most, nem a meghívott vendégekre -, hanem azért, mert itt ül a minisztérium képviselője, itt ülnek a minisztérium munkatársai, és a jegyzőkönyvet meg fogják kapni az államtitkár urak is.

Közben Dénessel itt már egyeztettünk is, hogy ősszel milyen konkrét javaslattal fogunk a Házhoz fordulni, tehát rögtön megbeszéltük, hogy ennek milyen jogkövetkezményei kell, hogy legyenek, ami itt elhangzott. Nem érdemtelen ez az ülés, és nem érdemtelen az a sok-sok javaslat és azoknak a tapasztalatoknak a megosztása, amit önök megtettek, mint ahogyan az előttem fekvő, tavaly decemberi bizottsági ülés jegyzőkönyve is számos olyan tanulságot hordoz, amit érdemes a döntéshozatalban figyelembe venni. A mi bizottsági munkánkat az jellemzi - ezt mondhatom már, ez a nyolcadik bizottsági ülésünk -, hogy minden egyes területet úgy akarunk áttekinteni, hogy meghívjuk az érintetteket. Ezt azért tesszük, mert én írószövetségi titkárként rendkívüli módon hiányoltam azt, hogy például miniszter úrnak minisztersége alatt egyszer nem volt arra alkalma, hogy a Magyar Írószövetség elnökét a bejelentkezés ellenére vendégül lássa. Pontosan abból a tapasztalatból

kiindulva, hogy amikor a térfél túloldalán ültem, viszonylag ritkán kerülhettünk ebbe a helyzetbe, én azt mondtam, hogy ebben a négy évben, amíg én vagyok a bizottsági elnök, ezt nem így fogjuk megtenni, hanem minden egyes területen, minden egyes művészeti területen és minden egyes, médiához kötődő területen fogunk ilyen bizottsági üléseket tartani, és annak legyen következménye. Láthatják, hogy a Biszku-meghallgatásnál, amikor a filmes szakmai szervezeteket hívtuk meg, lett következménye: egy olyan határozati javaslat került a Ház elé, amit ma fogunk elfogadni a Parlamentben, amelyre nem volt példa az elmúlt húsz évben, és annak az alkotmányozás során is súlyos következményének kell lennie, illetve az új polgári törvénykönyv megalkotása során is kell, hogy legyen következménye.

Én szeretném megnyugtatni, és remélem, hogy elfogadja a válaszat.

WENDLER ATTILA magánénekes: Köszönöm szépen. Én csak annyit szeretnék ehhez mondani, hogy az „ilyen hely” nem egy dehonosztáló dolog volt, ez az én zavarodottságom. Talán azért jöttem ide ritkán, mert nem áll jól nekem...

ELNÖK: Nem ez a dolga.

WENDLER ATTILA magánénekes: ..., de talán azt fogadják el a magam részéről zárszónak, hogy nagy örömmel hallottam azt, hogy Gulyás Dénest megkérdezték arról, hogy esetleg volna-e kedve, és volna-e ereje és energiája a szeretett, imádott házat igazgatni, és azt is tudhatom talán, és nem titok, hogy volna kedve. Ez nagy boldogsággal tölt el, mert konzultáltunk párszor korábbi pályázatok során is...

ELNÖK: Csak ha lehet, képviselőtársamat, aki nekem ráadásul barátom is, ne hozzuk zavarba. Ennek az ülésnek nem ez a tárgya. (*Derültség.*)

WENDLER ATTILA magánénekes: Semmi baj, csak azt mondtam, hogy ha ön pozitívan állt a dologhoz, akkor én is hadd legyek az, és ha még itt esetleg van, aki elfogadja ezt, akkor én szeretném az ő... (*Közbeszólás a meghívottak soraiból: Szavazzunk! – Derültség.*) A lényeg az, hogy Gulyás Dénes és Dénes István miatt vagyok itt, és az utolsó csepp vérig...

ELNÖK: Férfiasan bevallom, hogy semmilyen szándékunk nem volt, engem megleptek ezek a felvetések. Nem ez a tárgya az ülésnek (*Wendler Attila: Ezért kérdeztem öntől meg.*), és nincsen kompetenciánk az Operaház vezetésével kapcsolatban. Valóban úgy történik a döntéshozatal, ahogy azt hallhattuk, úgyhogy majd ezt miniszter úrral adott esetben, amikor ott tartunk, meg kell beszélni. Jelenleg az Operaház főigazgatója itt ül, ő a főigazgató; majd amikor ott tartunk, akkor érdemes erről is beszélni, de szerintem se a főigazgató urat, se a képviselő urat, se más, esetleg igazgatóaspiránsokat ne hozzunk most ezen az ülésen kellemetlen helyzetbe.

A lobbizásra nem akartam reagálni, most reagálok: nálunk nem lehet lobbizni, azért ez nagyon fontos dolog, hogy a képviselői eskünk és a képviselői jogállásunk bizonyos dolgokra kötelez bennünket, tehát ha lehet, akkor majd, ha ott tartunk, erre a megfelelő döntéshozókkal térjünk vissza. Köszönöm szépen.

Helyettes államtitkár úré a szó.

Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton reflexiója

DR. KÁLNOKI-GYÖNGYÖSSY MÁRTON helyettes államtitkár (Nemzeti Erőforrás Minisztérium): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Nagyon röviden szeretnék hozzászólni,

nem szeretném most már az időt rabolni. Én azt gondolom, hogy ezeknek a vitáknak a lefolytatása mindenképpen hasznos, és jól jelzi, hogy sok minden felgyülemlett; akár ennek a bizottsági meghallgatásnak a keretében, de akár más formákban is ezt mindenképpen érdemes folytatni.

Két konkrét megjegyzésem lenne, az egyik az Erkel Színház életveszélyes mivoltával kapcsolatban. Bár az ügynek széles, szerteágazó és meglehetősen terjedelmes szakirodalma van, én mind a mai napig nem láttam olyan szakvéleményt, ami azt mondaná, hogy életveszélyes az az épület. Sok mindent láttam leírva, meg sok minden elhangzott, voltak időleges életveszélyes hetei az épületnek, de az én ismereteim szerint ezeket az életveszélyes helyzeteket sikerült elhárítani. Egyébként az információimat alapvetően a főigazgató úr által összeállított dokumentációra tudom alapozni, aki maga is 2009. december 1-jén azt mondta, hogy ő soha nem állította, hogy ez az épület életveszélyes. Maga számolt be arról, hogy két alkalommal állt fenn életveszély: egyszer egy hétig, még Szinetár Miklós idején, és egyszer két hétig, már az ő működése idején, de mindkét esetben, mondom még egyszer, elhárították az életveszélyt.

Az más kérdés, hogy egy 1911-es építésű épületnél nem lehet számon kérni a 2010-es biztonsági és építészeti előírásokat. Én azt hiszem, hogy számos olyan középületünk van, ami jelenleg ezeknek az előírásoknak nem felel meg, ha új épületként épülnének, nem kapnák meg a szükséges engedélyeket. Ebből következik persze, hogy ebbe nem nyugodhatunk bele, megfelelő időben a szükséges lépéseket meg kell tenni annak érdekében, hogy megfelelővé váljon az az épület a modern előírásoknak is. Nyilvánvaló, amit főigazgató úr is több alkalommal elmondott és leírt, hogy kedvezőtlenek az épület színpadi, üzemi és közönségforgalmi adottságai, rossz az épület állaga, gond van az épületgépészeti rendszerekkel, a színpadtechnikai eszközök is elavultak, amelyek teljes körű átépítést és felújítást tesznek szükségessé, ez azonban nem azonos azzal, hogy az épület életveszélyes lenne.

Szeretném önöket tájékoztatni, hogy Szócs államtitkár úr is tájékozódik az ügyben, és én úgy tudom, hogy már van egy olyan szakvélemény, amely megerősítette ezt a nézetet, hogy tudniillik az épület nem életveszélyes, és bizonyos biztonsági előírások fokozott betartása mellett akár színpadi előadások megtartására is alkalmas. Annyit szeretnék még elmondani, hogy az Opera további működése kapcsán államtitkár úr nagyon fontosnak tartja a működőképesség biztosítását és természetesen a magas szakmaiság fenntartását. Államtitkár úr problémákat lát a működés során. A szükséges következtetések levonása után a szükséges intézkedéseket meg fogja tenni, illetve kezdeményezni fogja miniszter úrnál; vélhetőleg ez már a közeli jövőben meg fog történni.

Végezetül csak annyit mondanék, hogy a közalkalmazotti jogállás számos tekintetben megérett már a felülvizsgálatra. Ez nem azt jelenti, hogy meg kell szüntetni adott esetben a közalkalmazotti jogállást; meg kell vizsgálni, hogy a közalkalmazotti jogállás keretein belül vagy esetleg más munkajogi keretek kialakításával milyen előrelépésekre van mód nemcsak a művészeti területen, hanem a kulturális ágazat más területein is, és készülünk is rá, hogy ezt átfogóan, egységesen megvizsgáljuk, és a szükséges javaslatokat megtegyük. Nagyon szépen köszönöm a figyelmet.

ELNÖK: Köszönöm szépen, államtitkár úr. Tisztelettel kérdzem képviselőtársaimat, hogy kinek van az elhangzottakhoz hozzászólása. *(Jelzésre:)* Hiller István!

Kérdések a bizottság tagjai részéről

Dr. Hiller István

DR. HILLER ISTVÁN (MSZP): Két részben szeretném megtenni a hozzászólásomat, elnök úr: először kérdéseket szeretnék feltenni, és utána szeretnék részt venni a vitában, ha erre van mód.

ELNÖK: Parancsoljon!

DR. HILLER ISTVÁN (MSZP): Először néhány kérdést szeretnék feltenni. Ön, államtitkár úr, helyettes államtitkár egy olyan minisztériumban, amelynek a struktúrája szerint az ön államtitkára a kormányüléseken nem vesz részt.

Azt szeretném kérdezni, hogy ebben az ősszel kezdődő szezonban elküldik-e, leváltják-e Vass Lajost; a második kérdésem, hogy elküldik-e Fischer Ádámot. A harmadik kérdésem, hogy ha így van, ahogy mondta, ilyen biztonsággal, a szezon kezdetétől, szeptembertől kinyitják-e az Erkel Színházat, vállalják-e ezt a felelősséget. Ön azt mondta, hogy az nem életveszélyes, csak volt bizonyos időszakokban életveszélyes; akkor nyilván, ha ez így van, vállalják a felelősséget, kinyitják-e szeptembertől.

A következő évben, ami mégiscsak a szezon fele, garantálják-e azt a költségvetési támogatást, amit az Állami Operaház ebben az évben ténylegesen kapott?

A hozzászólásomat a kérdésekre adott válasz után szeretném megtenni. Köszönöm.

ELNÖK: Értettem az előbb is, képviselő úr. Parancsoljon, államtitkár úr!

Dr. Kálnoki-Gyöngyössy Márton válaszai

DR. KÁLNOKI-GYÖNGYÖSSY MÁRTON helyettes államtitkár (Nemzeti Erőforrás Minisztérium): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Ezt az „elküldik-e” megjegyzést nem tudom értelmezni; nem ilyen stílusban beszélünk egyetlen intézményvezetővel sem, senkit nem küldünk el, legfeljebb megbízatásának visszavonására kerülhet sor, nem ez a stílusunk. *(Dr. Hiller István: Ez nem igaz.)* Egyelőre azt kell mondanom... *(Dr. Hiller István: Ez nem igaz.)*

Képviselő Úr! Én meghallgattam önt *(Dr. Hiller István: Én idáig nem beszéltem, mert nem beszélhettem.)*, hadd kérjem nagy tisztelettel, hogy közbekiabálások nélkül hallgasson meg engem. Köszönöm szépen, hogy megtisztel. Az „elküldik” kifejezést tehát én nem tudom ebben a szövegkörnyezetben értelmezni. A megfelelő időben, amennyiben az szükséges, sor kerülhet munkáltatói intézkedésekre. Én egyelőre nem tudok arról, hogy államtitkár úr ilyen munkáltatói intézkedéseket kezdeményezett volna. Egyébként miniszter úr, a nemzeti erőforrás minisztere részt vesz a kormányüléseken, mindazokat a jogokat és kötelezettségeket gyakorolja, amit a jogszabályok a miniszter részére megállapítanak. Szócs államtitkár úr értelemszerűen nem vesz részt a kormányüléseken, de ha egy kicsit jobban ismerné a kormányzat struktúráját, akkor tudná jól, hogy mely hatáskörök illetik a minisztert és melyek az ágazatért felelős államtitkárt.

A kinyitás kérdésköréhez én csak annyit tudok mondani, hogy ha nem tetszettek volna részlegesen bezárni az épületet, akkor nem indultak volna el újabb állagromló folyamatok ebben az épületben. Nem kell magyaráznom, hogy az az épület, amit nem vagy kevéssé használnak, az bizony károsodik, és annak az állapota romlik. Én magam is elmondtam, hogy bizony, az épület állaga kapcsán nagyon súlyos problémákat érzékelhetünk, ez azonban nem azonos az életveszélyesség problémájával, hadd hívjam fel a figyelmét. Az ön minisztersége idején is készültek tervek, amelyek az épület úgynevezett kifestésére vonatkoztak nagyon

leegyszerűsítve, ami tulajdonképpen egy állagjavító, karbantartó intézkedéssorozatot tartalmazott.

Azt, hogy a következő évben a kormányzat mit fog garantálni, én azt gondolom, számos alkalommal lesz még módunk megvitatni. Először talán jó lenne látni, hogy mi történt az Erkel Színház PPP-je kapcsán, mert meglehetősen aggasztó jelenségeket tapasztalunk, repkednek a milliárdok a különböző sajtóhíradásokban, és egyáltalán nem vagyunk megnyugodva e folyamatok tanulmányozása során, próbáljuk felderíteni; mint mondtam, meglehetősen szerteágazó és tág szakirodalma van az ügynek. Azt tudom ígérni, hogy amikor az információk többsége már rendelkezésünkre fog állni, a szükséges tájékoztatást megadjuk, és akkor el fogjuk mondani, hogy mi az, amit a kormányzat garantálni tud az elkövetkezendő években. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Esetlegesen képviselő úr?

DR. HILLER ISTVÁN (MSZP): Elküldik-e Fischer Ádámot? (*Derűltség.*)

DR. KÁLNOKI-GYÖNGYÖSSY MÁRTON helyettes államtitkár (Nemzeti Erőforrás Minisztérium): Az előbb is elmondtam, hogy nem szoktunk elküldeni senkit, legfeljebb a megbízatásának visszavonásáról beszélhetünk ebben a szöveggörnyezetben vagy a szerződésének a megszüntetéséről. Én azt hiszem, ez is egy olyan kérdéskör, ami az Operaház átvilágítása után megfelelő megválaszolást fog majd kapni. Egy kis türelmet kérünk.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Van-e más kérdés? (*Nincs jelentkező.*) További hozzászólás? (*Jelzésre:*) Parancsoljon!

Hozzászólások a bizottság tagjai részéről

Dr. Hiller István

DR. HILLER ISTVÁN (MSZP): Én ezt a mai bizottsági ülést hasznosnak tekintem; azért tekintem hasznosnak, mert ugyan attól a gyakorlattól, amit én a rendszerváltás óta leghosszabb ideig kulturális miniszteri tisztséget betöltő személyként gyakoroltam... Ha ezt most gyakorolnám, vagy a későbbiekben fogom, nem így tenném, teljesen ellentétes a felfogásunk, ez szerintem nem egy bizottságnak és főleg nem egy bizottsági elnöknek a feladatköre, ez egy másfajta munkamódotus, de önök vannak kormányon, ön a bizottság elnöke, jogosult erre. Én azt mondom, hogy értem, amit tesz, nem értek vele egyet, tehát nem félreértés van közöttünk, hanem más a gondolkodásmódunk.

A dolog vészesen emlékeztet a Márai-programmal kapcsolatos bizottsági ülésre. Önök erről, ha itt voltak, tudnak, ha nem, akkor olvashatnak: ott is számos szervezet képviselője jelent meg, és a bizottság foglalkozott a Márai-program ügyével, amely egy 1 milliárd forintos, jelentős kulturális program, az elindítása megtörtént, ezt aztán különböző módon kétségbe vonták. A kétségbe vonás ugyanazzal fejeződött be, amivel a helyettes államtitkár úr teljesen szakszerűtlen és hozzá nem értő válasza; azzal fejeződött be, hogy türelmet kérnek. A türelmem egyébként - negyed éve nyerték meg a választást - jogos, csak éppen oda vezetett, hogy mire bármit kidolgoztak volna, elvonták azt a pénzt, amivel a Márai-program indult volna, a Nemzeti Kulturális Alaptól 2 milliárd forint csonkítás történt, így aztán annak, hogy a Márai-program elindul, egész egyszerűen megkérdőjeleződött az anyagi alapja. Ott van a pénz a Nemzeti Kulturális Alapnál, ott van, illetve éppen most folyt volna be; önök már azt vonták el, ami még be sem folyt. Ez az igazság.

Itt van egy nagyon komoly kérdésfelvetés, amelyet az előbb számos hozzászóló művész, az Operaház életét nem egy ciklus alatt látó ember megtette; ezek különböző vélemények, egymással is vitatkoznak, de ez így természetes. Ezek a vélekedések úgy a művészi, mint az infrastrukturális dolgokban elütnek egymástól, de nem is az a feladatuk, hogy egy hangon szóljanak, hiszen joggal mondja mindenki a véleményét, a saját meglátását a legjobb szándékkal azért, hogy az Operaház – még helyesebb Kovács karmester megjegyzése, az operajátszás – színvonala Magyarországon, Budapesten emelkedjék. Erre mi kidolgoztunk egy koncepciót. Ennek ismertetését nyilván tételes egészében nem fogom elmondani; leírtuk, kidolgoztuk, én kormányulésen elfogadtattam, nyilvános, hozzáférhető. Három lépésből áll.

Vannak olyan adottságok, amelyeket se bizottság, se elnök, se miniszter nem tud megváltoztatni. Itt is elhangzott: fél évtizeden belül – most hogy ez hány év, ezt ne döntsük el – az Andrassy úti Operaház épületét fel kell újítani; akarjuk, nem akarjuk, teljesen mindegy, hogy ki kormányoz, meg kell tenni. A koncepcióknak végig az volt az alapja, hogy egyetlen pillanat ne legyen, amíg Magyarországon, még pontosabban Budapesten nincsen operajátszás. Ez viszont azt jelenti, hogy addigra, amíg az Ybl-palota felújításra kerül, készen kell, hogy álljon egy másik tér, amely színvonalas operajátszásra alkalmas. Ez az új Erkel felépítésének egyik leglényegesebb koncepcionális eleme. Amikor az új Erkel felépül - ez egyébként két év alatt felépíthető -, akkor az átmeneti állapotban az Állami Operaház teljes egészében az új Erkel Színház épületében játszik, ott működjön, abban a durván 2-2,5 évben az operajátszás Budapesten, megtörténik az Ybl-palota felújítása, ezek után költözzék haza az Opera, és a fővárosban két helyen, tudniillik az Andrassy úti Ybl-palotában és az új Erkel Színházban operajátszásra alkalmas terünk van. Ennek a tervnek én idáig semmilyen alternatíváját nem hallottam, akadékoskodást igen; ez így volt a Márai-programmal is, hogy miért ne és hogyan ne valósítsuk meg, hogy ilyen körülmények meg olyan körülmények. Ez nem fogja azt befolyásolni, hogy ahogy haladunk előre az időben, az Ybl-palota állaga úgy romlik. Nem tudják megkerülni se önök, se egy következő kormány, senki annak felújítását. Minél hosszabb ideig vonjuk kétségbe egy létező koncepció megvalósíthatóságát, annál kevesebb idő marad, mert nem fogja megvárni az Ybl-palota az összes bizottsági ülésünket.

Én nem hallottam ma egyetlen olyan mondatot se kormánypárti képviselőtől, se a kormányzat itt megjelenő hivatalnokától, amely megerősítette volna, hogy ezen az úton kívánnak járni. Kérem szépen, ha így van, mondják el! Vizsgáljanak! Ott van az összes dokumentum, minden dokumentumot olvassanak át! Közben azért jó lenne, ha foglalkoznának az Ybl-palota felújításának kérdéseivel is, hátha arra is marad idő. Ha ennek az egész ügynek a valódi lényegét akarnánk megbeszélni, elnök úr, akkor most a pénzügyi kormányzat emberének itt kellene ülni. Mi művészeti koncepcióról, elképzelésről fogunk tudni beszélni, de se ön, se a kormánypárti képviselők, képviselő asszony, se az egész parlament az egyébként pénzügyi tervezés nélkül erre a kérdésre nem fog tudni válaszolni, nem fog menni, mert minden művészeti koncepció megvalósításához - legyen az infrastrukturális vagy más jellegű -, igenis, szükség van pénzre. Ez nem fog a kulturális - illetve ilyen minisztérium nincsen -, a Nemzeti Erőforrás Minisztériumában eldőlni, nem fogják tudni eldönteni, ehhez itt kellene ülni legalább az ön szintjén – Pénzügyminisztérium sincsen -, a nemzeti gazdálkodás minisztériuma helyettes államtitkárának, ahogy én ezt mindig csináltam.

Kérem, teljesen mindegy, hogy mit gondolnak rólam, engem az érdekel, hogy fel akarják-e újítani az Operaházat, meg akarják-e építeni az új Erkel Színházat, van-e erre elképzelésük. A képviselő úr több kérdésében már korábban is szerepeltek pénzügyi dolgok. Tudják, mi a legolcsóbb? Ha a magyar állami költségvetés ezt egy összegben kifizeti, annál olcsóbb nincs. Itt a főigazgató úr, a FŐBER főigazgatója, akinek a mondatait kérem, hogy jegyezzék, mert ugyan nem művészetéről beszélt, de az egyik legfontosabb hozzászólást tette ebben az egészben. Ha ezt usque, ez 2008-as árfolyam volt, amit főigazgató úr mondott...

ELNÖK: Azóta romlott kicsit a pénz. (*Dr. Hiller István: Főleg az utolsó egy hétben.*) Nem, nem. (*Moraj és derűtség a Fidesz oldalán.*) Visszaállt.

DR. HILLER ISTVÁN (MSZP): Vissza? Akkor nézzük! Váltsa be az euróját, aztán meglátjuk!

ELNÖK: Az az IMF-hitel azért benne van, miniszter úr. (*Derűtség.*)

DR. HILLER ISTVÁN (MSZP): Akkor a többiek előtt zárjuk le ezt a témát, hogy be lehessen fejezni főigazgató úr hozzászólásával. Költségvetési pénzből egy összegben nem gondolnám, hogy 35 milliárd alatt megáll. Kérem szépen, az, amiről önök beszélnek, nem ezt a koncepciót tartalmazza, a miáltalunk megfogalmazott összeg együtt tartalmazta az új Erkel felépítése, az Ybl-palota felújítása plusz a költözés összértékét, és nem az egyiket. Erről sem volt egy árva szó se. Ehhez képest negyed éve foglalkoznak azzal, hogy milyen dokumentumok vannak a minisztériumban. Tessék megtenni! Egyébként, ha megkérdeznének, meg is mondanám, semmi titok nincsen az egészben; semmi.

A dolog lényege, mert ez a bizottsági ülés tétje: vannak személyi részek - ezekről hallottuk a véleményt -, és a napirendi pont szerint tájékozódás az Operaház és az Erkel Színház jövőjéről. Ha van önök között olyan, aki kompetensen tud válaszolni arra a kérdésre, hogy az általam miniszterként aláírt, a kormány, mármint a mi kormányunk által elfogadott... Egyébként semmilyen szerződéssel ebbe bele nem vágtunk, éppen azért, tudatosan - ezt nyilatkoztam is -, hogy ez legyen már az új kormány lehetősége, de nem kell irtó hosszú vizsgálódás, mert készen van minden. Akarják vagy nem akarják?

ELNÖK: Én majd válaszolok, ha eljutunk odáig.

DR. HILLER ISTVÁN (MSZP): De most még nem kell. Én képviselő vagyok. 12.30-kor kezdődött az ülés, az elnök úr – egyébként a Házsabályt nem teljesen tiszteletben tartva, de általam is megszavazott módon – arra utasított minket, hogy képviselői felszólalást a legvégén tegyünk; arra, hogy ennek időkorlátja lesz, arra nem.

ELNÖK: Persze.

DR. HILLER ISTVÁN (MSZP). Akkor befejezem. Ha van olyan kompetens személy, aki azt mondhatja, hogy ezt a háromelemű koncepciót, az új Erkel Színház felépítését, az Ybl-palota felújítását, a kettő közötti kapcsolat megteremtését, tudniillik, hogy amíg a felújítás folyik, addig az Operaház az új Erkelben dolgozik, majd visszamegy, és a harmadik elemként létrejön két, operajátszásra alkalmas hely Magyarországon, ezt a koncepciót vallják-e, vállalják-e, továbbvizsgálják-e, akkor már - én legalábbis - több tudással megyek ki innen, mint ahogy bejöttem. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

Tisztelt Képviselő Úr! Akkor engedje meg, hogy néhány dologra reagáljak. Először is az a legfőbb baj, hogy ön hozzászólt a miniszteri szónoklatokhoz - ez a legfőbb probléma -, itt is miniszteri szónoklatot tartott, és nem veszi észre, hogy alapvető változás történt az országban. Annak nagyon örülök, hogy azt kiemelte, hogy az a gyakorlat, amit bizottsági elnökként folytatok, jogszerű (*Dr. Hiller István: Így van.*), ezt fontos tudni. Arra, hogy egy más típusú munkát folytassunk, mint ami az elmúlt évtizedekben jellemző volt, jogunk van, és én azt veszem észre, bárkivel beszélek az utcán, kiállítóhelyeken, könyvbemutatókon – tegnap

este egy galériában voltam kiállítás megnyitóján, továbbra is valamennyire a kulturális és szellemi élet része vagyok -, mindenki örül ennek, párthovatartozásra való tekintet nélkül. Azt mondják, akikkel beszélgetek, művészkollégákkal, ismerősökkel, hogy de jó, hogy végre kíváncsiak vagytok ránk. Ez a legfontosabb különbség, tisztelt miniszter úr, ez az, amit önök nem vettek észre.

Büszke arra, hogy a rendszerváltás óta ön volt a legtovább miniszter, de arra nem lehet büszke, hogy közben nem voltak kíváncsiak arra, hogy mit gondol ez a szakma. Ha a Márai-programot hozza szóba, az volt a probléma, hogy az írószervezeteket, a könyvkiadók nagy részét nem kérdezték meg. Az, hogy a MKKE vezetésével és egy bizonyos lobbikörrel ezt nagyon szépen leboltolták, önök úgy gondolják, hogy rendben van, mi pedig azt gondoljuk, hogy ez nincs így rendben. Meghívtunk számos embert, ön végighallgathatta: mindenki azt mondta, hogy így nem jó a program. Nem arról beszélünk, amit ön itt állít, hogy miért ne valósítsuk meg a Márai-programot, hanem arról beszélünk, hogy hogyan kell megvalósítani egy valóban jó Márai-programot; egy olyan programot, amelyben nemcsak a könyvtárosok vannak megkérdezve és nemcsak nagykiadók, akik az elfekvő raktárkészleteiket el akarják adni, hanem azok is, akik a minőségi magyar könyvkiadást ebben az országban végzik. Ez a nagy különbség az önök szemlélete meg az én szemléletem, a mi szemléletünk között. (*Dr. Hiller István: Így van.*) Ezt kell tudomásul venni. Annak örülök, hogy azt mondta, hogy fél évtizeden belül az Ybl-palotát fel kell újítani; mi is tudjuk, erre törekedni is fogunk, és hogy ezt rajtunk kéri számon, ez azt jelzi, hogy ön már eleve úgy látja, hogy fél évtized múlva is mi leszünk kormányon. Én bízom is benne, hogy valóban fél évtized múlva ezt mi tudjuk megvalósítani, egy biztos, hogy három hónap arra volt önöknek elegendő, hogy abba a szerepbe pillanatok alatt beleszokjanak, hogy mindent rajtunk kérjenek számon, amit önök nem csináltak meg, úgy, hogy a kormány még két hónapja sem működik.

Olyan dolgokat kér mindig rajtunk számon itt a bizottsági ülésen is, amit miniszterként nem volt képes megtenni, amiről miniszterként nem volt képes nyilatkozni. Ez a nagy kirakatszónoklat itt a szakmának szépen hangzott, de ők pontosan tudják azt, hogy micsoda impotencia jellemezte az elmúlt nyolc év kulturális kormányzatát. Tele van a padlás koncepciókkal; tele van a padlás kulturális koncepciókkal! - mindegyikről írtam. Ön azt mondta, hogy olvasta a kultúrpolitikai könyveimet: mindegyikről írtam. (*Dr. Hiller István: Rossz is. – Derűltség.*) Ön szerint rossz a kultúrpolitikai könyvem, mások szerint jó. Ezt most történelmi és nem politikusi véleménynek tekintetem, hogy legalább valamiféle szakmai rangja is legyen a véleménynek.

Én egyet biztosan tudok: ha az Ybl-palotát fel kell újítani, és arra lesz a magyar költségvetésben forrás, mi meg fogjuk tenni, képviselő úr. De ön rajtunk olyan dolgokat kér számon, pénzügyi dolgokat, amikor az egész sajtó hetek óta arról cikkezik, arról beszélnek mindenhol, hogy milyen módon hagyták ránk a magyar költségvetést, hogy azt a 3,8 százalékos hiánycélt azért lesz baromi nehéz tartani, mert önök a kormányzati időszakban, az első négy hónapban tulajdonképpen a hiánycélnak a 70 százalékát már előre elköltötték. Képviselő úr, ezen lehet vonogatni a vállunkat, meg jó pofát vágni hozzá, de mindenki tudja. Addig örüljenek, amíg legalább a kulturális bizottsági ülésre nem hívunk közigazdászokat (*Dr. Hiller István: Hívjunk!*), mert akkor legalább feketén-fehéren látni lehet, hogy milyen állapotban adták át a magyar költségvetést. Szeretnénk végre látni.

Miniszter Úr! Nem arra kellett volna költeni a miniszteri keretét sem, hogy még az utolsó döntéseivel 5 millió forintot ad a Hócipőnek, meg hogy 20 millió forintot ad az ATV reggeli, állítólagos kulturális műsorának. Tessék megmagyarázni az operaénekeseknek, hogy mire van pénz ebben az országban, és mire nincsen pénz! Tessék megmagyarázni! Nem hülyék az emberek! (*Dr. Hiller István: Bizony!*) Látják, tudják pontosan, hogy mi történt. (*Jelzésre:*) Nagyon szeretném, ha nagyon röviden szólnánk már csak hozzá.

Államtitkár úr, parancsoljon!

DR. KÁLNOKI-GYÖNGYÖSSY MÁRTON helyettes államtitkár (Nemzeti Erőforrás Minisztérium): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Csak szeretném megerősíteni, hogy senki nem mondta, hogy az Ybl-palotát ne kellene felújítani; nyilvánvaló, hogy fel kell újítani, és meg fogjuk keresni a legköltséghatékonyabb megoldást. Nem biztos, hogy költséges PPP-konstrukció keretében fog zajlani. *(Dr. Hiller István: Nyilvánvaló. Ez világos.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen. Azt hiszem, hogy egyértelmű válasz volt a kormányzat részéről is. Pörzse képviselő úr, jól látom, hogy szót kér? *(Jelzésre:)* Nem.

Megkérdezem képviselőtársaimat, hogy van-e még valakinek hozzáfűznivalója. *(Nincs jelentkező.)* Nincs. A napirendi pontot bezárom. Tisztelettel köszönöm államtitkár úr részvételét, nagyon-nagyon köszönöm, hogy megtiszteltek bennünket az Operaház vezetői, művészei, a művészeti szervezetek képviselői. Mindig szívesen látjuk önöket a bizottságban, és ha olyan téma van, mindig szívesen adunk szót önöknek.

Albizottság névváltoztatása

A 2. napirendi pont az albizottság névváltoztatása.

Tisztelt Kollégák! Albizottságunk vezetője, Gulyás Dénes képviselő úr jelezte, hogy szeretnék pontosítani a bizottság elnevezését a következőképpen: „A Medgyessy-, Gyurcsány-, Bajnai-kormányok idején történt esetleges kulturális kormányzati visszaélésekkel foglalkozó albizottság”. Ugye, jól fogalmazok? *(Gulyás Dénes: Így van.)* Tehát még egyszer mondom: „A Medgyessy-, Gyurcsány-, Bajnai-kormány esetleges kulturális kormányzati visszaéléseivel...”

GULYÁS DÉNES (Fidesz): Nem, az olyan, mintha a kulturális kormány lenne esetleges. „A Medgyessy-, Gyurcsány-, Bajnai-kormányok kulturális kormányzatainak esetleges kulturális visszaéléseivel foglalkozó albizottság”.

ELNÖK: Tehát akkor pontosítjuk, még egyszer mondom a jegyzőkönyv számára: „A Medgyessy-, Gyurcsány-, Bajnai-kormányok kulturális kormányzatainak esetleges visszaéléseivel foglalkozó albizottság”. Így, képviselő úr? *(Gulyás Dénes: Igen.)* Van-e ehhez valakinek hozzászólása? *(Jelzésre:)*

Parancsoljon, képviselő úr!

DR. HILLER ISTVÁN (MSZP): Az albizottság létrehozásakor is jeleztük, hogy amennyiben illet a kormánytöbbség fontolgat, akkor mi javasoljuk az elmúlt húsz év esetleges kulturális kormányzati visszaéléseivel foglalkozó albizottság tevékenységét. Kérem, hogy erről szavazzunk a jegyzőkönyv számára!

ELNÖK: Köszönöm szépen, de a bizottságot már létrehoztuk. *(Dr. Hiller István: Most éppen változtatjuk.)* Nem, a nevéen változtatunk csak. *(Dr. Hiller István: Arra tettem javaslatot.)* Tehát a névváltoztatásra tesz javaslatot? *(Dr. Hiller István: Igen.)* Rendben, értem. Úgy emlékszem, hogy ezt a Jobbik javasolta és nem az MSZP. Egy platform van megint? *(Dr. Hiller István: Főlölesleges ez, elnök úr. Tettem egy javaslatot.)* Jó, rendben.

Szavazás dr. Hiller István javaslatáról

Szavazzunk! Aki egyetért képviselő úr javaslatával, kézfeltartással jelezze! *(Szavazás.)* Kettő. Aki ellene van? *(Szavazás.)* Tizenegy.

11 nem, 2 igen szavazattal nem támogattuk képviselő úr javaslatát.

Kérem, szavazzunk Gulyás képviselő úr javaslatáról! Aki egyetért vele, kézfeltartással jelezze! *(Szavazás.)* Ellene? *(Szavazás.)* Tartózkodik? *(Szavazás.)*

1 ellenszavazat és 1 tartózkodás mellett, 11 igen szavazattal megszavaztuk.

Egyebek

A 3. napirendi pontunk az „egyebek”. Megkérdezem, hogy van-e valakinek hozzászólása, bejelentése? *(Nincs jelentkező.)* Ha nincs, akkor köszönöm szépen mindenkinek az eddigi munkáját, a nyári szünetre jó pihenést kívánok! Szeptemberben találkozunk. Viszontlátásra!

(Az ülés befejezésének időpontja: 14 óra 59 perc)

L. Simon László
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Várszegi Krisztina